

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 30.—
za en mesec .. " 2:50
na Hemčijo celoletno .. " 34.—
na ostalo inozemstvo .. " 40.—
V Ljubljani na doma:
za celo leto naprej .. K 28.—
za en mesec .. " 2:30
v prvi preloži mesečno .. " 2.—
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. " 7.—
na Hemčijo celoletno .. " 8.—
na ostalo inozemstvo .. " 12.—

SLOVENE

== Inserati: ==
Enostopna petlitvra (72 mm
širina in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat .. " .. po 30 v
za dva in večkrat .. " 25
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.
== Poslano: ==
Enostopna petlitvra po 60 v
lahja vsak dan izvenmi ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirati se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bozn.-hero. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Poziv.

Ljubljena slovenskega naroda, dr. Janeza Ev. Kreka, nam je vzela nemila smrt; njegovih idej pa ne vzame nobena smrt, ne zatara nobena sovražna sila. Po čemer so hrepeli že v davnih časih najplemenitejši rodoljubi, kar so pripravljali najbistrejši duhovi, kar je nezavedno tlelo v vseh slovanskih srcih, to je vzplamtelo zadnje dni v mogočen kres, ki je ožaril vse slovanske jug, kres, zažgan od ognjevit Krekove besede, ki je vtelesila v silnem duhu spočeto idejo svobodne jugoslovanske države pod habsburškim žeglom. Ta ideja živi in gori v vseh slovanskih srcih, kar jih ni še okužil hlapčevski duh, kar jih ni še pohujšala sebična zavist.

Po načelih krščanske vere, da so ljudje vsi bratje, vsi enakopravni, da je služnost Bogu in poštenim ljudem zoprna, je zahteval veliki rajnik tudi za svoje rojake svobodo in enakopravnost. Kaj čuda, da je tako pravična, tako krščanska, tako človeška zahteva hipoma prešinila vsa slovenska srca, namah zedinila in združila vse slovenske stranke! Misli in želje vseh Slovencev je izrekla Krekova beseda, in Krek je postal vseh Slovencev klicar in zaščitnik in vodja.

Vse svoje velike dušne in telesne moči je posvetil ta veliki mož ljubljani domovini; zanj je naposled dal svoje življenje. In Slovenci so to spoznali; dokaz je bridka žalost po vseh krajih, koder biva slovenski rod, dokaz veličastni pogreb. Spomin Krekov bo živel v slovanskih srcih vekomaj. To pa ni zadosti. Veliki rajnik je ljubil svoje rojake ne samo v srcu; delal in trpel je zanje vse žive dni. Bolj kot njegovemu spominu je treba Krekovega spomenika Slovincem, da vsaj nekoliko izkažejo v dejanju svojo hvaležnost, da poplačajo nekoliko svojega dolga svojemu dobrotniku. Treba je spomenika v dokaz, da znajo Slovenci častiti svoje velike može, da bodo vedeli pozni rodovi, komu so hvala dolžni za svojo rešitev, da bo imela mladina pred očmi zgled, kako se pridobiva vsega naroda hvaležnost in ljubezen.

Podpisani odbor si je postavil nalogo poskrbeti, da se dvigne v beli Ljubljani dostojen spomenik dr. Kreku, in z zaupno prošnjo se obrača do vseh Slovencev in tudi do drugih Slovanov, ki so poznali, ki so čislali in ljubili rajnika, da prispevajo po svojih močeh v doseg blagega namena, da se počasti spomin velikega moža.

V Ljubljani, 20. oktobra 1917.

Odbor za Krekov spomenik:

Dr. A. Korošec,
načelnik »Jugoslovanskega kluba«,
častni predsednik.

Dr. Fr. Detela, vladni svetnik,
predsednik.

Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski,
podpredsednik.

Dr. Fr. Jež, tajnik. Ign. Zaplotnik, blag.
Anton Kristan, Bogumil Remec, Oton Župančič, Rihard Jakopič, Mihael Moškerc,
odborniki.

Nov napad na krščanski zakon.

Agitatorji za preosnovo zakona so pridno na delu. Kaj je njihov končni smoter, je pač vsakemu katoličanu znano. Boj je naperjen proti nerazdruženju katoliškega zakona kakor tudi proti krščanskemu značaju družine in družinskega življenja sploh. Naravnost peklensko so napadali krščanski zakon, ki je najtrdnjša podlaga družbe. Koliko nesramnih predlogov so stavili ravno med vojsko po časopisju in na shodih, da bi se dvignilo število porodov — v zadnjih letih vedno močnejše se pojavljajoče nazadovanje porodov mora privedi do nove agitacije za preosnovo zakona na podlagi takoimenovanega reformnega zakona. S tem ne nameravajo ničesar drugega, kot vzeti zakonu njegov krščanski značaj, da bi se tem hitreje razširila nenravnost med krščanskim ljudstvom in se tako pospešil njegov propad.

Vedno nanovo poskušajo, da bi zrahljali vez krščanskega zakona. Sedaj so ti ljudje ogrnili celo patriotični plašč okoli svojih prizadevanj, da bi pridobili nove pristaje za svoje gibanje. Brezmejna umrljivost v tej vojski in strašno nazadovanje poroda je voda na njihov agitacijski mlin.

Vedno drznejše dvigajo svojo glavo, vedno bolj vsiljivo nastopajo v javnosti. Radevolje jim odpira svobodomiselnost židovsko časopisje svoje predale in skuša delati razpoloženje za nove ideje. Saj ima za tem časopisjem stoječe židovstvo, ki stremi po svetovnem gospodstvu, velik interes na uresničenju takih načrtov. In zato mora biti krščansko ljudstvo na straži in z modro previdnostjo vsak tak nesramen napad na krščanski zakon izjaloviti.

Najmočnejši proizvod na polju preosnove zakona je takoimenovani »postranski zakon«, katerega pronačira v posebni brošuri nek gotov Karel Torges, Nemec iz rajha. Avstrijsko židovsko časopisje seveda hlastno objavlja izvečke iz te brošure. Torges trdi, da bi bil ta »postranski zakon« uspešno sredstvo, da se nadomesti velikanske smrtno izgube v tej dolgotrajni vojski.

Za vsakega pametnega človeka je jasno, da ta »postranski zakon« ni nič drugega kot gola nečistost, ki se skriva za lepimi patriotičnimi besedami in skuša očitnemu zakonolomstvu dati nekako postavnost in upravičenost. Torges si ta »postranski zakon« tako-le predstavlja. Ženske iz vseh družabnih krogov, ki so dosegle gotovo starost, dobe v interesu domovine ne samo pravico, marveč tudi molčeč poziv, da sklenejo »postranski zakon«, katerega podpira osebno nagnenje. Predmet tega nagnenja sme biti samo zakonski mož, in sicer edino le z dovoljenjem svoje zakonske žene. Ta pogoj smatra Torges za potreben, da se prepreči razuzdanost. Otroci iz takih postavnih zakonov nosijo ime svoje matere in skrb za njega država, v kolikor tega ne stori mati. Taki otroci so v vsakem oziru deležni vse družabne pravice. Matere nosijo kot znamenje svojega domoljubnega mišljenja (!) ovek poročni prstan. Veliko ceno »postranskega zakona« vidi Torges na polju izbire plemen, ker je odstotek zdravih med zakonskimi možmi znatno večji kot med samci. Vsako drugo izvenzakonsko občevarje se mora strogo kaznovati. Torges svojega predloga ne smatra za trajno ureditev, marveč samo za pripomoček za gotov prehodni čas, katerega je odmeril na 40 let. Do takrat upa, da bo nameravan smoter dosežen.

Oglejmo si to stvar od blizu. Ali je tak »postranski zakon« s postranskimi ženami sploh mogoč? Ker naj bo srčno nagnenje ženske iz vseh družabnih krogov pri volitvi — boljše volitvi plemena — »soproga« odločilno, nastane vprašanje, če ne bo to zahtevano nagnenje končno zelo nevarno za to, da prava, postavna soproga odpove. In je li popolnoma izključeno, da bo tako odlikovani mož trajno dajal prednost svoji postranski ženi, da se zadnje končno popolnoma naveliča in jo pahne od sebe? Katera avstrijska žena bo sploh dala svojemu možu dovoljenje za take posebnosti? Ali se ne bi s tem svojim edinim pravico do moža odpevedala in se ponižala do sužnje močeve nasladnosti? Kakšni bi bili tudi otroci, ki bi prišli iz državnih oskrbovalnic in najdenišnic in pogrešali skrb svojih staršev? Ali jih ne bo preganjalo prokletstvo zakonolomstva, katerega otroci so? In prave soproge bodo li kdaj priznale zahtevano družabno enakopravnost nezakonskih mater? Nikdar! O domoljubnih motivih pa pri uredbi »postranskega zakona« ne more biti govora. Ali moremo pri takih nenaravnih zvezah sploh še govoriti o kakem zakonu? Kako hočejo čuvati nravnost, če ji odvzamejo trdne podlage nerazdružljivega krščanskega zakona. Gorje državi, ki bi se igrala s takim nevarnim ognjem. Z nravnim propadom zakona in čistega družinskega življenja bi bil zapečaten tudi njen propad. O tem ni nobenega dvoma: Boj velja krščanskemu zakonu, čast soproge in matere je v nevarnosti. Državo vzdržujoč krščanski zakon naj se umakne

plemenskemu zarodu, »prosti ljubeznja«. Napadi so naperjeni proti ljudstvu, državi in cerkvi. Naše krščansko ženstvo mora posebno nastopiti proti agitatorjem za zakonsko preosnovo, kajti s krščanskim zakonom stoji in pade socialno stališče žene na svetu in v javnosti.

Vseslovenski odbor za preskrbo invalidov.

V smislu resolucij Dobrodelnega shoda se je sestavil v Ljubljani odbor, ki naj ima v soglasju s tozadebnimi državnimi in drugimi akcijami v rokah osrednje vodstvo vseh zadev, ki se tičejo preskrbe invalidov, stanujočih po slovenskih pokrajinah. Podooben odbor imajo tudi na Dunaju in drugod. V odboru so zastopane vse stranke in tudi par invalidov. Odbor bo naprosil tudi knezoškofijstvo, deželni odbor, mestni magistrat in trgovsko zbornico, da odpoljšujejo v njega svoje zastopnike. — Ker nam pa mora biti na srcu usoda vseh slovenskih invalidov, zato naj bi se po izvenkranjskih pokrajinah zasnovali pokrajinski podobori. Slovenski invalidi po štajerskem in Koroškem so posebno potrebni naše skrbljivosti; kajti vse tozadevne centrale na Koroškem in štajerskem so nemške in slovenski invalid pri njih le stežka pride do svoje pravice. Kako z nami ravna jo in nam našo skrajno poztrovalnost vračajo, dokazuje to, da nimamo še do danes nobene slovenske šole za invalide, dočim so take šole že po vseh večjih mestih, na Kranjskem pa je taka šola — v Kočevju!

Naši invalidi po bolnišnicah in drugod tožijo, da so preveč pozabljeni. Vprašujejo tudi, kje so vse tiste zbirke, ki smo jih pri nas že toliko imeli, od katerih pa, pravijo, oni niso nič dobili. Zato se bo odbor obrnil do slovenske javnosti, do dobrodelnih zavodov in zlasti še do onih, ki jim je bila med vojno gmojna sreča mila, naj se spomnijo naših invalidov z darovi. Ta denar ne bo šel v graške in dunajske centrale, ampak se bo obrnil neposredno našim vojakom v prid.

O sestavi in delovanju tega odbora drugič več. Pisarniške posle bo opravljala »Dobrodelna pisarna« (Kolodvorska ulica št. 35), kjer se lahko tudi oddajajo darovi v denarju ali v blagu.

Pismo izpred Asiaga.

1. oktobra 1917.

Že nekaj časa se nisem oglašil, gos pod urednik. Vzrok: Položaj neizpremenjen. Vreme je tudi že nad en mesec neizpremenjeno, vedno suho. Smo že v oktobru, a sonce greje podnevi kako v juliju ali še bolj. —

Od zadnje ofenzive v juniju Lahi tu na našem bojišču mirujejo. Še nobenega koraka niso v tem času podvzeli. Zdi se, da jim bolj diši Trst kakor pa Trident. Res se jim morajo sline cediti po Trstu. Jaz si predstavljam te laške sline tako, kakor se mački sline cede po ptičku v kletki, katerega gleda, a ne more do nje. Tudi Lahi Trst vidijo, a vanj ne morejo. Salamenska skomina jih mora dušiti. Tridenta vsaj ne vidijo. Visoki hribi jim branijo pogled nanj! A Trst, tako odprt iz ziva Lahe tam v Gradežu in v Trziču. Ko so Lahi vzeli Gorico, so mislili, da imajo tudi Trst že v žepu. »Mangrando vien apetto« — pravi laški pregovor. Takrat so se pa še z Gorico preobjedli tako, da je po enem letu še ne morejo pogoltniti v želodec, t. j. spraviti na varno. Trebalo bi jim — ricinovega olja. Mogoče jim ga pripravi Boroevič, da se — rešijo predebelega »makarona«, ki jih duši enkrat za vselej!

Kakor sem že enkrat v mojih zadnjih pismih omenil, se po Asiagu sedaj lovijo naše in italijanske patrolje. Enkrat smo mi gospodarji Asiaga, potem preide zopet »obrat« mesta na Lahe. Lahko se trdi, da je Asiago nevtralen. Enkrat sprejme brco od naše, drugikrat pa od italijanske strani. Tako je tepen od obeh strani, ali po domače rečeno: pečenka pečena na obeh strani. Da v takem položaju ne ostane kamen vrh kamna, se razume.

S tem seveda še ni rečeno, da je na našem bojišču mirno. Kaj še. Strelja se večalimaj vsaki dan. Tako so neko jutro Lahi streljali tako mrzlično hitro, da smo v prvem trenutku mislili, da jih je popadla bolezen »delirij«. Streljali so pač hitro. Pokalo je grozno. Dima je bilo vse polno. A spet mi prihaja laški pregovor na misel, ki pravi: Molito fumo, poco rosto. in tako je res tudi bilo. Celo njih gromenje ni nič izdalo. Škode niso nobene napravili. To laško gromenje je bilo podobno lajajočemu psu, ki pa ne ugrizne...

Posebno piko imajo Italijani na naše vzpenjače. Po večkrat jih obstreljujejo. Če tuintam kaj zadenejo, jim nič ne hasni, ker čez par ur je zopet vse popravljeno in promet se nemoteno vrši kakor poprej. Te dni je vrgel Lah proti neki vzpenjači v dveh minutah okoli sto strelcov. A niti eden strel ni zadel. Neki dan so si pomagali z letalci. Letalci so opazovali laške strele, ki so padali proti vzpenjači. A vsa njih znamenja niso nič pomagala. Vsi strelci so bili ena velika »nula«.

Večkrat sem v mojih pismih omenil vzpenjače, ki igrajo na našem bojišču odlično vlogo. Imamo pa različne vzpenjače, med drugim tudi tako, ki od ene do druge postaje ne potrebuje nobenega droga. Cevla črta visi skozi in skozi v zraku. Take lahke vzpenjače so postavljene po mestih, kjer se drogi ne morejo usaditi zaradi velikih naravnih ovir, neskončnih brezen, prepado in strmih sten. Tri žice napete: ena žica vleče navzgor, druga navzdol, tretja pa je pritrdjena, po kateri se vrtila kolesi nosilnic. Ko opazuješ tako vzpenjačo iz doline, se ti zdi, da pelje naravnost v nebeško kraljestvo. Take lahke vzpenjače seveda niso tako trdno zgrajene kakor one z drogi. Zato se splošno ne smejo uporabljati za prevažanje ljudi. — Te dni se je na eni teh vzpenjač pripetila pretresljiva nesreča. Nek topničarski poročnik Lipp in en uslužbenec žične železnice sta sedla v žično nosilnico in se hotela podati v topniško postojanko. Nesreča je hotela, da se je ena žica odtrgala in oba moža sta padla iz višočine do 100 metrov na tla; kjer sta ostala — samoobsebi umljivo — mrtva. Pogreba obeh žrtev domovinske dolžnosti se je udeležil poveljujoči general, artiljerijski brigadir in še dva polkovnika s številnimi častniki in moštvom.

A še eno zračno, še groznejšo nesrečo smo imeli pred par dnevi. Naš letalec je plaval za Asiagom zelo nizko in stikal po laških postojankah. Smela letalčeva drznost — tu se more reči: izredna hrabrost — je bila tolika, da se ni zmenil za stotine šrapnelov, ki so ga obdajali kakor zvezde lune. Naenkrat pa se je nad njim prikazal sovražni letalec, ki ga je s strojno puško neusmiljeno obstreljeval. Motor našega hrabrega letalca je bil zadet in naenkrat je bilo letalo v plamenu. Grozen prizor se nam je nudil. Goreče letalo je v plamenih in v dimu zavito padlo na laška tla. Da sta bila letalec in njegov spremljevalec mrtva, je umljivo. Tragična usoda letalcev, ki igrajo v sedanji vojski največjo in najnevarnejšo vlogo. Pač res, da življenje letalcev visi na tenki nitki.

Starka zima trka na vrata. Zato se vojaštvo skrbno pripravlja nanjo. Barake se snažijo, peči snažijo, drva pripravljajo, sani popravljajo itd. Spet se približuje sezona strašnih plazov, ki so lansko zimo gospodarili v naših gorah. Zato se že sedaj potrebno ukrepuje, da se žrtve plazov kolikor mogoče omeje. In spet se bo začelo neskončno kidanje snega. Snežena lopata se bo držala naših rok tja do meseca maja 1918. Ta vojska brez konca in kraja.

Kruh v starih časih.

Vprašanje vsakdanjega kruha ni bilo še nikdar nikoli tako silno kakor dandanes. Zanima vse stanovne: kmeta, meščana, može, žene, gospodinjne, samce in družavo. Nadljudje najvišjih slojev, kateri niso nikoli imeli pojma, kako se dela hlebec in zemlje, so stopili s svojih višin in so prisiljeni pobrigati se za želodec, ali njuh akrb nikakor ni tako moreča kakor zdaj.

uboge delavke, za katero teka tropa gladnih otrok. V letih 1913. in 1914. bi se bil smešil človek, ki bi bil govoril o tem, kako težko se dobiva ta dar božji; vedelo se je, da stane maslen kruh 4 vinarje, da je kolač že prenavaden kruh, ali dandanes, ko jih ni, se jih marsikdo z bolestjo spomni kakor kadilec srečnih časov, ko je imel na izbero smodke vseh vrst in kakor strasten pivopivec, ki je pretenkovestno skrbel za primerno temperaturo in reznost tekočega kruha.

Dandanes ve vsakdo, da je bistvo okusnega kruha proces kvašenja, ki ga provzroči kvas. Znanstveno se kvašenje razlaga kakor delovanje bakterij. To je znanstvena akademija nedavno dognala, kuhinjska kemija je pa poznala že davno, davno kvas, droži in kvašenje. Vsekako so se pekli tudi nekvašeni kolači in opresni hlebčki. Zgodovina nas uči, da je človek že v davni dobi umel pripravljati kruh. Spomini starodavnega Egipta poročajo z besedo in pisavo, da so bili peki že nekaj tisoč let pred Kristusom, ki so dobro umeli svoje rokodelstvo. Egipt je bil starodavna država, kjer je bilo poljedelstvo in obdelovanje zemlje od pamtike na visoki stopinji. To kaže dokazuje, da sta bogova Oziris in Isis darovala ljudstvu po Nilu pšenico in rž, da sta učila človeka negovati polje, vino, oljko, da naučila sta ga celo pivo kuhati. Najstarejše podobe iz tretjega tisočletja pred Kristusom kažejo kako se je gojila pšenica. Podobe, najdene v katakombah Sakhare, predstavljajo klasje raznega žita. Razne risbe različnih dob kažejo setev, žetev, mlattev z živino, pokladanje vreč z žitom v kašče, izdelovanje testa in peko. V uradnih zapisih so zapisani lastniki pekarij. Papyrus Reli-nov iz dobe judovskega bivanja v Egiptu omenja, da je načelnik kraljeve pekarije poslal 144.064 hlebov v Faraonova skladišča.

Zrta so tolkli v moznarjih in mleti. Ohranile so se sohice, ki predstavljajo mletev zrna, na ploščatemu kamnu z drugim ploščatim kamnom. Moka pada v posodo, prisačeno h kamnu. Na podobah egiptovskih ne vidimo mlinov, dasi o njih Mojzes govori. Menda so bili mlini kamni, s katerimi so mleli na roke. Sito za sejanje moke je bilo iz vlaken papyrusovih. Soha v muzeju v Bulaku predstavlja dekle, ki jemlje iz nišek (deže) testo. V grobu Ramsesa III. v Thebah (okoli 1200 let pr. Kr. r.) je velika podoba, na kateri je naslikana pekarska delavnica. Zgoraj na levo stoji posoda s testom, pri nji dva sušnja, ki gneteta testo z nogama v leseni posodi, vsekako po osolenju in se opirata ob palice, da bi se vzdržala v ravnotežju.

Tudi Herodot pripoveduje, da so Egipčani gnetli testo z nogami. Na slikah Ramzesovi je videti dalje druge sušnje, ki donašajo vode drugemu delavcu, ki na kamnito desko poklada testo razne oblike; tu podobe kolača v krožnikovi velikosti in za prst debele, okrogle, triogljate, štiriogljate, tu zopet pletene, pisane, jamičaste hlebe. Nekateri, kakor vse kaže egiptovski izdelki imajo podobo zvezd, cvetlic in živali. Režeji so žrtvovali mrtvim in božanstvom namesto darilnih živih živali pecivo v podobi.

Glinasta peč je imela podobo poveznjenega vrča. Znotraj je bil razdeljen ogenj in na razpaljeni steni se je prilepljalo testo, da bi se speklo. Revni ljudje so pekli na kamnitih ploščah ali na polju v gorečem ognju. Na drugi podobi posiplje človek z neko rečjo pecivo, menda z zeliščnim praškom, a zdolaj odnašajo služabniki pecivo v mehke košu na glavi.

V napisih hieroglifskih ima kruh različna imena in to dokazuje, da so se pekle različne vrste kruha. V eni zapovedi je zaukazano, naj se pošlje ob prihodu Faraonov 16.000 hlebov in hlebčkov dobrega kruha, v drugih šestih 13.200 in v drugem slučaju 4000 kolačev. Na svetlišču v Medriet Haku je izdobljen koledar z znamenkom, kateri kruh je določen duhovščini. V svojih volilih so volili Egipčani množino kruha, mesa, vina, ki naj se jim položi v grob. Ali so dediči tako naredili, ne vemo. V raznih muzejih so hlebi, najdeni čez tisoč let v grobovih egipčanskih. Te hlebe so pokladali k truplom, da so z njimi rajne častili.

Pflanzer-Baltinov most na Prutu.

Meseca januarja 1916., potem ko so bile naše hrbte čete pod vodstvom zbornega poveljnika barona Pflanzer-Baltina poglone Ruse čez mejo, je naša štajerska pionirska stotnija dobila nalog, da enega izmed podprtih mostov čez Prut znova zgradi. Krepko smo se lotili dela. Ker je ravno tedaj vzhvala ruska ofenziva na vzhodu, je moralo pol stotnije pomagati odbijati sovražne napade, druga polovica pa je popravljalna in vzdigala most. Delo je pod spretnimi in krepkimi rokami hitro napredovalo in se konca marca brez večjih nesreč dokončalo. Dne 29. marca 1916 je bil most najslavnejšeje otvorjen ter je dobil ime »Pflanzer-Baltinov most«. Ob otvoritveni slavnosti so bili navzoči vsi civilni

Nemci zasedli otoke v Vzhodnem morju.

in vojaški dostojanstveniki in general baron Pflanzer-Baltin sam. Ljudstva je prišlo toliko, da se je vse trlo; ljudje so mislili, da je konec vojne ter so bili silno veseli. Naša stotnija, ki je gradila most v eni roki kladiivo v drugi meč, je žela ta dan najlaskavejše pohvale in priznanja, ki jih je tudi zaslužila. Ponosni na svoje delo, pošiljajo slovenski domovini iskrene pozdrave pionirji: Sebastijan Kristovič, Maribor; Franc Vrečar, štabni narednik, Radgona; čet. Jož. Gregorec, Ptuj; Karl Radej, Loka pri Zid. mostu; desetnik Franc Kovarčec, Sv. Marjeta, Moškanjci; poddes. Izidor Jušap, Sv. Stefan; Anton Šerbec, Rajhenburg; Alojzij Borovnik, Bečve pri Velenju; Franc Žnidaršič, Studenec-Radna; Filip Slabe, Postojna; Peter Bizjak, Postojna; Jožef Zgonik, Volčja Draga; Vincenc Martelanc, Volčja Draga; Matija Jeraj in Franc Prisljan iz Ročice; Vincenc Šetar, Sv. Lovrenc na Dr. polju; Jožef Korošec, Bezuljak; Anton Keršič, Trbovlje; Franc Bezjak iz Stojnc, Ptuj; Anton Kristovič, Sv. Marko, Ptuj; Janez Dopler, Maribor; Rudolf Pirtošek, Šoštanj; Janez Rehar, Celje; Henrik Streicher, poddesetnik iz Radgona.

Elizabetna otroška bolnica.

Silni vojni dogodki so nagnili večji del članov našega društva k temu, da so se posvetili oskrbi naših hrabrih ranjenih in bolnih vojakov.

Ker se ne morejo tako lahko odtrgati od tega plemenitega, požrtvovalnega delovanja, zato je nemogoče povabiti jih k običnemu zboru.

Da pa dobi javnost vpogled, kako deluje otroška bolnica tudi v tem težkem vojnem času in kako se vzdržuje in vztraja kljub vsem gmotnim skrbem in kako plodonosno je njeno delovanje, podaja predsednik in ravnatelj naslednje kratko poročilo:

Premoženjsko stanje se je povečalo v zadnjih šestih letih potom volil za 8923 K., od katerih se porablja samo letne obresti in znaša v vrednostnih papirjih — nominalno 62.200 K. — Dohodki L 1914 14.361 K., izdatki 14.352 K., ostaja v blagajni 9 K. L. 1915. Dohodki 18.147 K., izdatki 16.305 K., ostaja v blag. 1842 K. — L. 1916: Dohodki 25.189 K., izdatki 22.737 K., ostaja v blag. 2452 K.

V tekočem letu bomo utegnili imeti vled ogromnega podražanja živil in vsled dejstva, da je zavod izvanredno mnogo obiskovan, primanjkljaj.

S tem, da smo leta 1914 na novo zgradili eno pisarno, smo pridobili dve bolniški sobi; s temi in drugimi novimi napravami so se izdatno izboljšale higijenične razmere.

Bile bi potrebne še marsikateri naprave, tudi nadomestitev skrajno obrabljene posteljskega in otroškega perila in otroških oblek bi bila zelo zaželjena, toda pri današnjih blagovnih cenah so take nabave nemogoče in moramo za to počakati boljših časov.

Iz leta 1913 je ostalo 24 bolnikov. V letih 1914, 1915, 1916 se jih je sprejelo 1709, toraj se jih je skupno oskrbovalo 1733, od teh jih je ozdravelo ali se poboljšalo 1540, umrlo jih je 181. Koncem leta jih je ostalo v oskrbi 12. Od teh bolnikov je bilo bolnih: na jetiki 366 s 39 smrtnimi slučajmi, na osepnicah 44 s 6 smrtnimi slučajmi, škrlatinki 8, na legarju (tifusu) 9, na rubeoli (Rothlauf) 8, na daviči 19 s 2 smrtnimi slučajema, na griži 4 s 2 smrtnimi slučajema, prirojeni sifilidi 6 s 3 smrtnimi slu-

čajmi, na očesni blemoreji novoroj. 20, na garjah 138, na oslovskem kašlju 44 z 1 smrtnim slučajem, na drugih boleznih 1055 s 128 smrtnimi slučajmi.

Umrljivost je znašala 10.44 odstotkov; za otroško bolnico vsekakor v časih miru zelo ugodno razmerje. Skupno število vseh oskrbovanih dni 25.089, toraj povprečna oskrbovalna doba za enega bolnika 13.9 dni.

Leta 1916 je bilo v oskrbi 641 bolnih otrok, toda to število se bo v tekočem letu najbrže mnogo povečalo, ker do konca septembra smo jih sprejeli že 552.

Nekaj zelo žalostnega se pojavlja v sedanjem vojnem času in to je velika umrljivost dojenčkov, kateri prihajajo vsled pomanjkljive prehrane mater z nezadostno življensko močjo na svet.

Med oskrbovanci je velik otrok od begunskih družin z juga, ki so morale v malo urah zapustiti svoj domači kraj, nekaj jih je tudi iz Galicije. Skoraj vsi so bili prinešeni v bolnico v usmiljenja vrednem položaju. Mnoge otroke od beguncev in otroke rezervistov in črnovojnikov ter tudi take od vojni invalidov smo morali cele mesece oskrbovati in prehranjevati.

Tako je Elizabetna otroška bolnica opravljala svojo vojno službo in bo tudi v bodoče v svojem še intenzivnejšem delovanju popolnoma odgovarjala svojim dolžnostim, v blagor ubogega prebivalstva in v rešitev bolnih otrok.

Tudi prebivalstvo ni pozabilo otroške bolnice; bodi na tem mestu izrečena najsrčnejša zahvala vsem dobrotnikom za darove v denarju, v živilih in oblačilih, ki so jih darovali bolnici.

Umrli podpirateljem, ki so se v svojih volilih spominjali otroške bolnice, bo ta dobrodelni zavod vedno ohranil časten spomin.

Posebno zahvalo dolguje Elizabetna bolnica velečislavemu gospodu županu dr. Ivanu Tavčarju, kateri kot načelnik uspešno delujočega mestnega upravnega urada vedno dobrohotno skrbi za to, da dobiva bolnica potrebna živila, tako da prejemajo mali bolniki v zadostni množini hrano, potrebno za njihovo ozdravljenje.

Z zaupanjem v plemenito mišljenje in dobrotljivost prebivalstva se obrača vodstvo Elizabetine otroške bolnice do istega s prošnjo, naj podpira ta bolniški zavod tudi v bodoče.

Po smrti dr. Kreka.

SLOV. KRŠČANSKA SOC. ZVEZA IN JUGOSLOV. STROKOVNA ZVEZA OB SMRTI DR. KREKA.

S. K. S. Z. in J. S. Z. sta odposlali presvetlemu ljubljanskemu knezoškofu sledeče sožalne adrese:

Presvetli vladika!

Slovensko ljudstvo — slovenski delavec jokal... Joka ob grobu svojega največjega moža, ki je zastavljal vse titanske sile svojega uma in ves ogenj svojega ljubečega srca za njegov dobrobit. Dr. J. Ev. Krek, globoko udani sin svete Matere katoliške Cerkve je z njemu lastno bistroumnostjo sledil in delal z vsem ognjem svoje velike duše po navodilih okrožnic velikega papeža Leona XIII. S tem pa je delal v popolnem soglasju z Vašo Prezvišenostjo, ki se neumorno trudi prenoviti svoj narod v Kristusu in mu tako zagotoviti častno in večno blaginjo. Bil je Vaša desna roka pri velikem delu organiziranja mili slovenski narod na edino esrečevalnih krščanskih zakonih.

Zavedamo se ob tem slovesno presvetljivem trenutku, kaj je izgubila s smrtno dr. J. Ev. Kreka Vaša Prezvišenost, kaj je izgubila sveta Cerkve, kaj slovenski narod... Z Vami žalujemo in sočustvujemo.

Pri svetem spominu rajncega pa Vam obljubljamo: kot duhovni otroci velikega očeta slovenskega naroda dr. J. Evangelista Kreka, hočemo neustrašeno tudi v bodoče delati in živeti po njegovih naukih, katere je črpal iz vseživljajočega vira nezmotljive učiteljice svete Cerkve.

Ljubljana, dne 11. oktobra 1917.

S. K. S. Z. J. S. Z.
PISMO KNEZOŠKOFA S. K. S. Z. IN J. S. Z.

Presvetli knezoškof dr. Anton B. Jeglič je odgovoril:

Potolačila me je izjava Jugoslovanske Strokovne Zveze in ona Slovenske krščansko-socialne zveze z dne 14. oktobra.

Prosim Boga za milost končne stanovitosti na začrtanem potu.

Bo-li mogoče dobiti moža, ki se bo za obe zvezi navdušeno zavzel, obe pozivljaj in izpopolnjeval?

Pozdrav in blagoslov!

† Anton Bonaventura m. p., škof.
Ljubljana, 15. oktobra 1917.

SLOVENSKA KATOLISKA DEMOKRACIJA VLADIKU

Presvetli vladika!

Slovensko katoliško demokratično delavstvo ljubljanske tobačne tvornice združeno v »Podpornemu društvu« in v »Avstrijski krščanski tobačni delavski zvezi« joka... Umrli je naš največji brotnik, ustanovitelj naše stanovske organizacije. Njegove izgube, očeta organizacije slovenskih katoliških delavcev in delavk nikdar ne prebolimo. Zaničeval nas je svet, mladi stolni vikar dr. J. Ev. Krek nas je pričel združevati, učiti. Pogledal je med nami verski čut na naših zborskih, socialnih tečajih, v cerkvi. Ustanovil je katoliško društvo za delavke, vsejano seme je vzkliko: profesor bogoslovja, državni in deželni poslanec dr. Krek nas je združil v strokovno organizacijo. Vodil nas je vedno po tistih potih, ki vodijo k jasnemu cilju resnice svete katoliške Cerkve.

Ljubil nas je. Zahvaljujemo se Vam, presvetli Vladika kot Vaši in njegovi otroci, ker Vaš verni ponižni duhovni sin počiva v slavni palači slavnih apostolov ljubljanske škofije. Zavedni otroci sv. katoliške Cerkve ostanemo, to slovesno obetamo svojemu višjemu pastirju v slovesnem trenutku, ko počiva na mrtvaškem odru naš oče, rajni profesor dr. J. Ev. Krek.

Ljubljana, dne 11. oktobra 1917.

GLASOVI ČASOPISJA.

»Hrvatska država« piše:

»Prešeren in Bleiweis sta osvestila narod nacionalno, ga dvignila prosvetno in književno. Dr. Krek mu je dal potrebno socialno in gospodarsko moč, ojeklenil ga za bodoče boje in mu zagotovil razvoj in življenje. — Njegovo ime spada v zgodovino največjih sinov našega naroda, a njegov grob v Pantheon najjačih slovanskih umnikov in delavcev. Kot vsak veliki duh je tudi on ustvaril šolo svojih idej v mlajšem slovenskem, pa tudi hrvaškem narodu, a dolžnost njegovih učencev je, da v bližnji borbi rešijo dedščino svojega velikega učitelja!«

Zadarski »Narodni List« zaključuje svoj članek:

Tudi naša Dalmacija je izgubila v pokojnem dr. Kreku velikega prijatelja in branitelja svojih političnih pravic in gospodarskih interesov. Smrt nam ga je otela, ali ostal je odmev njegovih besed, izrečenih nedavno v Splitu: »Ujedinjenje z našimi brati, to je naša volja. S tem se osvobodimo gospodarskih in narodnih okov, vsled katerih Dalmacija danes težko trpi. Veleizdajalci napram državi in dinastiji so tisti, ki so proti temu ujedinjenju, ki utrjuje državo.«

Brnski kat. nar. »Dene« piše:

»Iskro navdušenja je prinesel dr. Krek med mladino. Slovenski »Orli« je njegovo delo. Kmalu so si podali roke pri izletih v Kromerizu in v Ljubljani slovenski Orli z našimi mladci-Orli. Stiki Slovencev s češkimi Orli so bili jako prirčni. Rad je prihajal dr. Krek k nam. Spominjamo se, s kakim ognjem je prešinila vsakega našega človeka vest: dr. Krek je tukaj. Govoril je na shodih katoliških kmetov v Brnu, govoril je na Velehradu, v Kraljevem Gradcu, v Pragi, na kurzu kršč. soc. organizatorjev v Brnu. In kako je govoril. Dr. Krek je bil izredno talentiran in izobražen. Obvladal je osem jezikov. Zdrževal je v svoji resnosti in govoru slovensko živahnost z živim južnim temperamentom. S svojimi govori je vzbudil splošno zanimanje, navdušenje, ogenj. Dogodek dneva je bil, ko je dr. Krek govoril v parlamentu.

Veliko delo je izvršil s poslancem Šramkom v odseku za socialno zavarovanje, ki se žalibog ni uresničilo. Predsednik svojega kluba ni bil radi svojega demokratičnega mišljenja. Toda vodil je svoj klub duševno in bil je največji mož svoje dobe. Za časa vojne je prispel do Brna. Delal je za skupen nastop avstrijskih Slovanov, v prvi vrsti z nami Čehi. K temu skupnemu nastopu je tudi prišlo.

VIPAJSKO OKROŽJE »ORLA«

kliče nepozabnemu očetu »Orlov«: Tvoj vzlet bodril nas bo do uresničenja jugoslovanske ideje v okviru habsburške dinastije.

France Šmid, t. č. predsednik.

SLOVESNA ZADUŠNICA ZA DR. KREKA V CELOVCU

se je vršila včeraj, dne 19. t. m., ob sedmih zjutraj v cerkvi sv. Duha. Sv. mašo je daroval predsednik Družbe sv. Mohorja mil. g. kanonik Janez Vidovic.

Vojaška odlikovanja.

+ Odlikovanja. Duhovski zaslužni križec 2. vrste na belordecem traku z meči je dobil vojni kurat 5. drag. p. Franc Hiti. — Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: narednik 27. črnov. okraj. pov. Anton Avsec, stražmojster 12. dež. orož. pov. Franc Kočevar, nam. stražmojster v Tolminu Rudolf Vogrič in tit. narednik 27. dež. okraj. pov. Valentinirc. — Stotnik gen. štaba Lokar Valen je dobil: kralj bolgarski vojaški zaslužni križec 4. razr. na traku hrabrostne svetinje, kralj bolgarski vojaški zaslužni križec 4. vrste z vojno dekoracijo na traku hrabrostne svetinje, cesarski otomanski Medžidije red 4. vrste in cesarsko otomansko vojno svetinjo. — Srebrno hrabrostno svedinjo 2. vrste je dobil četovodja 15. pp. Augustinčič Anton.

Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste sta dobila tit. poddesetnik Dimnik Rudolf in pešec Nastran Urban. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: poddesetnik Malešič Gregor, pešci Molc Peter, Gimpelj Leopold, Černe Karel in Čuk Franc, tit. desetnik Svigelj Ivan. — Vdružit so dobili bronasto hrabrostno svetinjo: tit. narednik Savre Ivan, desetnik Mayerhold Franc, poddesetnik Požgaj Mihael in pešca Opeka Franc in Jurgele Ivan. — Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: častniški namestnik Kuhar Rudolf, narednika Bergant Ludovik in Ločnikar Henrik, en. prost. tit. narednika Golob Konstantin in Šubic Vilibald, tit. narednika Sovrč Ivan in Vrhovec Stanislav, rač. podčastn. Hvallec Mirko, tit. narednika Pleško Anton in Kobilšek Jakob, četovodje Zelenc Josip, Lenger Ivan, Derganc Ivan, Kržič Pavl, Ferkolj Anton, Erlah Josip, Dolenc Ivan, Natovec Anton, Uračič Ivan, Ilc Andrej in Tavčar Karel, tit. četov. lje Hönigmann Franc, Lesar Josip in Majhen Jurij, desetniki Tomšič Metod, Dehevc Anton, Hribar Peter, Schwarz Franc, Zonta Ivan, Poč Martin, Fensterle Alojzij, Krajnc Franc, Popovič Peter, Mežnar Anton, Oblak Avgust, Bole Alojzij, Hudolin Ivan, Modic Iv., Havliček Karel, Kržin Ivan, Kovač Pavl, Schweiger Peter, Sitar Rok, Rešnik Franc, Tomše Franc, Anžiček Anton in Bukovec Martin, tit. desetniki Drobnič Ant., Petrič Josip, Stare Josip, Lipovšek Jurij, Ulčar Ivan in Stele Franc, poddesetniki Žavbi Josip, Bečan Ivan, Hršnik Ivan, Izanc Iv., Lindič Josip, Ušan Anton, Jamnik Josip, Sedej Ivan, Plahutnik Franc, Busolin Jos., Benet Jakob, Delovec Anton, Enoh Josip, Sever Josip, Kladnik Jurij, Perne Matija, Slabe Vladislav, Krese Josip, Hribar Fr., Bukovic Josip, Koren Josip, Mestnik Ant., Kavšek Alojzij, Košir opold in Kožar Leopold, tit. poddesetnik Juvan Ferdinand, Korošec Ivan, Kuhar Alojzij in Šušteršič Anton, pešci Opeka Franc, Perčič Ivan, Zgonc Franc, Zoran Franc, Gracar Ivan, Gubanc Franc, Malner Josip, Zupan Ciril, Peer Ivan, Hribar Ivan, Kveder Iv., Lampret Josip, Setnikar Andrej, Zaletel Ivan, Primožič Mihael, Cerar Franc, Lužar Matija, Legat Lorenc, Zgajnar Franc, Delost Anton, Čorn Matija, Mratz Ivan, Testen Peregrin, Premru Jan, Frankovič Fr., Rožnik Franc, Laporn Matija, Šuštar Josip, Pelan Andrej, Tr Ivan, Strgar Fr., Krizaj Fr., Ražekl Ivan, Zupančič Franc, Čampa Ivan, Kaltnekar Ivan, Tomšič Ant., Zajc Ivan, Arko Alojzij, Kržan Ivan, Zaman Ivan, Karhofer Karel, Diechler Karel, Jerše Ivan, Kotar Alojzij, Zupanc Iv., Levičar Josip, Marješič Matija, Novak Bogomir, Galin Franc, Belejan Ivan, Petrič Jakob. (Konec.)

Grof Barbo je govoril.

Na Dunaju, dne 18. oktobra 1917.

V imenu Kočev v in na jugu raztresenih Nemcev kot v avstrijski Kranjec! Ponavljal je, kar s čuli že dostikrat v deželni zbornici in beremo vsak dan v »Grazer Tagblattu«. Nemstvo je na Kranjskem zatirano, nima ne šol, ne v uradih svoje pravice. Treba je precej aristokratične drznosti, da se trdi tako debelo nere-

snico. Slovenski kmet nima zmisla za jugoslovansko vprašanje. Grof Barbo je o tem prepričan. Res! Slovenski kmet je srecen pod tujo uradniško komando in je med vojsko še posebno vzljubljen tuji bič. Kranjska je v veliki nevarnosti, da jo iztrgajo njeni poslanci iz blagodejne zveze gospodarsko močnih dežel. Kaj si je mislil pri tem grof Barbo? Koroška n. pr. bogata, Bosna, Hrvatska — revna! Pot do morja — kdo jo zastavlja, kakor sedanja razbitost! Slovenski kmet je šel v boj za ohranitev avstro-ogrske državne tvorbe v nezmanjšani obliki. Slovenski kmet je šel v boj, ker ga je cesar klical, ne pa za ohranitev dualizma, ki so ga ravno tovariši grofa Barbota te dni trgali, ko nas Ogrska odira, kjer nas more. Slovenski poslanci se ne vedejo vredno slovenskih borilcev na fronti. Dobro, da jih je grof Barbo o tem poučil. Jugoslovanski klub mu bo hvaležen za ta nauk a Jugoslovansko ljudstvo, ki ječi pod jarmom nemškega uradništva, pa odklanja enkrat za vselej prijazno ponudbo grofa Barbota, da bodo avstrijski Nemci tista moč, ki drži državo vkup. Vloga, ki jo igra Nemstvo v tej državi, je ravno kriva, da iščejo narodi svobodne poti do samostojnosti. Kakor smo se otresli v prvi politični pomladi svobode grofov in njih valpetov, tako nam prinese druga pomlad narodno osvobodjenje birokratsko-nemškutarskega jarma. Tega plazu ne ustavi nobena sila, najmanj pa grof Barbo.

Novi vinski davek.

(Dr. L. P.)

Kakor smo že poročali, je predložila vlada državnemu zboru načrt zakona, s katerim naj bi se vpeljal nov vinski davek. Naravno je, da država že danes išče virov, kako bo pokrivala ogromne stroške, ki se v rednem gospodarstvu zvišujejo vsak dan, posebno pa še stroške, ki nam jih bo pustila strašna svetovna vojna. Vendar se nam usiljuje misel, da vlada noče tam zagrabiti, kjer je kaj najti, temveč išče dobičke le pri masah, le pri ubogi pari, ki naj še v bodoče služi privilegirancem, preje fevdalnemu plemstvu, danes pa kapitalistični plutokraciji. Vsaj stališče vlade in gosposke zbornice napram glede davka na vojne dobičke, kakor ga je sklenil državni zbor, tako sodbo le potrjuje.

Tudi po novem vinskem davku, kakor ga hoče gospoda, bi bil udarjen le revež, v prvi vrsti pa mali vinogradnik, najtežje pa v naših južnih deželah. Vpeljati name ravajo davek na vino, vinski mošt, sadno vino, sadni mošt, jagodno vino, sladno vino in medicino, in sicer na vse množine, ki jih pridelamo doma ali vpeljemo iz inozemstva. Davek za hektoliter sadnega vina ali sadnega mošta naj bi znašal 8 K za hektoliter vsake druge vrste zgoraj navedene pijače pa naj bi znašal 32 K. Izvzeto je le vino iz tropin ali druge vinu podobne in vino vsebujoče pijače, katere našteva § 8. zakona z dne 12. aprila 1907, drž. zak. št. 210, med vina za dom (petjot).

Kakor znano, se pobira dosedaj davek od vina le v zaprtih mestih od vsake množine, in sicer po 8 K, oziroma 7 K 63 v od hektolitra, po deželi pa le od nadrobno v množinah pod 56 litrov prodanega vina, in sicer po 5 K 94 v od hektolitra. Ta davek je donasal dosedaj državi blagajni 14 milijonov kron na leto, novi davek naj bi pa po računu vlade vrgel 112 milijonov. Gotovo kaj pesimističen proračun!

Pri prvem pogledu v zakonski načrt nam pokaže, da bo prva posledica njegova, da se cena vina vzdigne še višje, kakor jo je napela vojska in postane vino zgolj pijača bogatih slojev, ljudstvo pa si ga pri svojih pičlih dohodkih ne bo moglo privoščiti. Posebno hudo bodo nepremožni sloji zadeti še z davkom na sadjevec. To velja povsem za dobo vojske. Kaj pa bo šele po vojski! Gotovo ne prvi dan po sklepu miru, a polagoma bodo sedanje visoke cene živil padle in lahko se zgodi, da ne bodo krile več niti produkcijskih stroškov, kaj šele puščale pridelovalcu upravičen dobiček. Izključeno pa ni, da se približa cena prejšnji mirovni ceni, in če se to zgodi le količnik, bo nižja kakor davek.

Kdo bo imel potem še veselje rigolati, kopati in trpeti, nam povedo leta pred vojsko, ko so zapuščali mali vinogradniki domovino trumoma in se selili v Ameriko. Novi vinski davek pomeni za vinogradništvo tedaj naravnost pogubno katastrofo. Draga, močna vina bi seveda prenesla te višje cene, ker jih uživajo že danes le premožni sloji, drugi zemljani pa jih imamo le za medicino. Tudi njih pridelovanje ni dražje kot ono lažjih, ljudskih vin, da večkrat celo cenejšje, ker rastejo le v boljši zemlji in v rodovitnih legah!

Dobro nam je še v spominu, kakšna burja je nastala po naših vinskih goricah pred leti, ko je vlada nameravala vpeljati veliko bolj nedolžni vinski davek. Tembolj pa je temen pogled v bodočnost, ako se uresniči sedanji zakonski načrt, ki ogroža existenco našega vinogradništva in odteguje vino ljudskemu konsumu. Za

danes toliko. Drugič več. A že danes rečemo, da bodo naši poslanci na straži, v odsekih in v hiši bodo vodili proti takemu davku odločen boj. Storili bodo povsem svojo dolžnost!

Krajni boji na italijanskem bojišču. Italijani obstreljevali Miramar.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 19. oktobra. Italijansko pozorišče: Na tirolskem in na koroškem pozorišču so se razvili predvčerajšnjem in včeraj na mnogih mestih krajni boji. Naše čete so privedle 300 ujetnikov in vojno blago. Ob Soči so streljali s topovi kakor ponavadi.

Italijani obstreljevali Miramar.

Dunaj, 19. oktobra. (K. u.) Vojni tisk. stan: Italijansko topništvo je včeraj zopet živahno obstreljevalo naše postojanke pri Soči. Baterije pri izlivu Soče so zopet obstreljevale grad Miramar, a povzročile so le malenkostno škodo.

Lastne naskakovne patrulje so vdrle v karnijskih planinah v prelazu Plöcken v sovražne postojanke, zadale so sovražniku težke izgube in zaplenile med drugim en metalec min. Napadi naših patrulj so nam pridobili predvčerajšnjim 6 častnikov in približno 300 mož, tri strojne puške in drugo vojno blago.

Italijansko uradno poročilo.

19. oktobra. Ponoči od 17. na 18. oktobra so na Tridentinskem in na karnijskem pozorišču krajno zopet živahno nastopali. Sovražnik je posebno ljuto nastopal proti naši črti med dolinama Posina in Riofredo. Sovražniku se je tam posrečilo, da se je po ponovnih napadih množic in z večkratnim osredotočenim ognjem polastil naše prednje postojanke severno od Monte Majo in da je vdril v drugo postojanko vzhodno od Calgari. Z odločnim protinapadom smo ga vrgli iz prve postojanke, iz druge ga je pregnal naš ogenj. Ujeli smo približno 40 vojakov in tri častnike. Na Monte Mesola (Visoki Avisio), severno od prelaza Monte Croce Cornelico, med Pal Grande in Pal Piccolo in na Monte Granuda smo pregnali močne sovražne oddelke, ki se našim črtam niso mogli približati. Na pozorišču Julijskih alp se je zrušil v našem ognju napad na severna slemenata gore Sv. Gabrijela ki so ga izvedli naskakovni oddelki z ročnimi granatami.

Gospodarstvo Italije po vojski.

Lugano, 19. oktobra. Vlada bo imenovala mešano komisijo poslancev, senatorjev, uradnikov in sposobnih zasebnikov, ki se bo pečala s predlogi o gospodarski politiki po vojski.

Naskok italijanske konjenice na naše strelske jarke.

Vojna korespondenca objavlja iz nove Hübnerjeve brošure »Enajsta bitka ob Soči«:

Britof je majhno kamenito gnezgo. Leži v plitkih nečah ob vznožju Sv. gore in Sv. Gabrijela. V kraju si podajo roke štiri ceste. Ena prihaja naravnost iz Čepovanske doline in vodi v Idrijo in Tolmin; druga se vpenja iz Dolskega sedla in gre v Gorico; tretja vodi iz Trnovskega gozda; četrta končno prihaja od Plavi preko Svetogorskega sedla in se vije potem v ovinkih čez Grgar v Britof. V Britofu sedi Italijan. Kraj leži pred nami kakor na dani ter je brez pomoči izpostavljen našemu ognju.

Dne 26. avgusta popoldne — svojim očem nismo verjeli — so se premikali na cesti od Svetogorskega sedla proti Grgarju štirje italijanski škadroni. Jezdili so v skok po dva in dva, tesno stisnjeni. Jezdci so se v sedlu močno nagibali naprej. Bili smo skrajno začuden. Vedno zopet in zopet smo se ozirali tja. In zopet in zopet smo se vpraševali, če nas oči ne motijo, če ni to samo blodna slika. Toda bila je resnica. Italijani so jezдили na sredi Krasa po cesti, kjer so pač edino mogli jezdit. Kajti po kraškem skalovju onstran ceste konj sploh ne pride naprej ali pa le s težavo, korakoma. Konj pač ni koza. Ceste in pota na Krasu so za konjenico kakor tesni prelazi; prekoračiti jih ne more.

Ali mislijo Italijani, da nas podero s peščico kaleristov? Ali pa hoče italijanska konjenica naravnost v Trst? Napeto smo pričakovali stvari, ki so imele priti. Streljali nismo.

Naslednji dan smo videli nekaj jezdecov, ki so se skokoma vračali proti Grgarju; drugi so naskakovali naše postojanke pri gostilni Nalk. Artiljerija in strojne puške so jih uničile.

Dne 29. avgusta je zopet jezdira iz Grgarja čez Britof proti Zagorju težka konjeniška množica. Pet naših baterij je pazilo na trenutek, ko bo zadnji italijanski jezdec zdirjal skozi Britof. Tedaj so naše baterije položile na jezdec bobnajoči ogenj. Mesna masa se je valjala v cestnem prahu, ki gaje kri izpreminjala v blato.

Posamezni konji z jezdecimi in brez njih so ušli proti Zagorju, proti našim postojankam. Postreljeni so bili ko zajci. Mnogo konj je poskakalo s ceste na Kras, kjer so jim kopita običajala med skalovjem in so bili videti kakor prikovani. Mnogi so si polomili in ranili noge ter so poginjali v strašnih mukah, ako se jih ni usmilita krogla.

Najboljše so se še odkupili jezdec, katere je vojna sreča vrgla iz sedla. Ako so bili nepoškodovani, so lezli skrivaje se po vseh štirih proti Britofu ali pa so smuknili v kako jamo za skalovjem.

Ostanek brhkih jezdecov je drvil skozi Britof nazaj proti Grgarju, neprestano zasledovan po naši artiljeriji, ki jih je kakor z biči gonila k čimdalje blaznejšemu diru.

Kaj je bilo to: Blaznost vodstva ali norost strahu?

Ko so se namreč jezdec bližali Grgarju, jim je pridirjalo nasproti sklenjeno konjeniško krdelo. Ko so udarili drug ob drugega, so zatreskale naše baterije. Konji in jezdec so se zopet valjali na tleh, le malo jih je uslo.

V enajsti soški bitki je bil oto najdrznejše italijansko konjeniško podjetje.

Državni zbor.

Dunaj, 19. okt. Predsednik dr. Grob otvori sejo po enajsti uri. Prvi govori štajerski nemški nacionalc Marckhl.

Marckhl proti Jugoslovanom in proti škofu dr. Jegliču in dr. Napotniku.

Povdarja, da pomeni dovolitev dolgega proračunskega provizorija ne samo zaupnico vladi, ampak zaupnico za bodočnost cele države. Temu vtisu se ne bodo mogli odtegniti tudi naši sovražniki. Govornik kritizira nedostatke pri preskrbi z živili in pravi, da je štajerska prepuščena glede preskrbe le svoji lastni produkciji, medtem ko hočejo uvažati na Češko rumunsko žito. Zastopniki Čehov in Jugoslovancov odrekajo državi v času najhujšega boja za obstanek najpotrebnejša sredstva. Vztrajajo na izpolnitvi svojih zahtev, ki so naperene proti obstoju monarhije. Jugoslovani ki tožijo o zatiranju, hočejo izvesti sami popolno narodno in gospodarsko brezpravie nemškega naroda na jugu in zahtevajo Trst in Adrijo kot izključno svojo posest. V času, ko zavzema eden najodločnejših in najodličnejših članov slovenskega naroda ministrsko mesto, se drznejši Slovenci trdijo, da so jim do današnjega dneva višja uradniška mesta zabranjena. In ta minister vztraja čisto mirno dalje na ministrskem sedežu, čeravno odrekajo jugoslovanski zastopniki državi sredstva za nadaljevanje po sovražniku vsiljene obrambne vojne. Visoki slovenski dostojanstveniki so se pridružili boju proti obstoju nemštva na jugu in proti državi. Govornik omenja deklaracijo litvanskega knezoškofa dr. Jegliča in izjavo lavantinskega knezoškofa dr. Napotnika. Nastop jugoslovanskih voditeljev v zvezi s slovensko duhovščino nam daje povod, da odklanjamo vsako misel o počajnih o njihovih narodno-političnih zahtevah. Če ne bo vpoštevala vlada našega stališča, naj računa na najostrejši boj od naše strani. Tudi mi hočemo miru, toda ne miru, za vsako ceno, najmanj pa za ceno odcepitve našega južnega dela naroda, naših vzornih in zvestih sorodnikov. (Nemški nacionalci ploskajo.)

Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Anton Korošec.

Dunaj, 19. oktobra. V drugem branju proračunskega provizorija je danes okrcal denuncijatorična izvajanja štajerskega poslanca Markla in nato ob splošni pozornosti podal načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec sledečo izjavo:

Nikdar ni še dosedaj narod Slovenec. Hrvatov in Srbov odklanjal tributa na blagu in krvi, kadar sta ga vladar in država terjala.

Tudi v tej strašni vojski so hrabri sinovi Jugoslavije na bojišču in njihovi zastopniki v tej hiši pokazali, da so pripravljene žrtvovati za cesarja in domovino.

Ako pa hoče po vsem tem danes Jugoslovanski klub glasovati proti proračunske provizoriju, se zgodi to vsled tega, ker je naša kakor našega z nami povsem solidarnega jugoslovanskega ljudstva odločno in jednodušna volja izreči vladi najglobljo nezadovoljstvo.

K takemu zadržanju nas sili v prvi vrsti spoznanje, da se vlada prav nič ne zaveda dalekosečnosti in osodepolnega pomena, katerega ima združeno jugoslovansko kot stražar neodoljivosti monarhije ob Adriji in na Balkanu. (Živahno pritrdjevanje.)

K temu nas sili tudi dejstvo, da se vlada ne drži napram jugoslovanskemu problemu samo popolnoma pasivno, ampak naravnost sovražno. Rešitev jugoslovanskega vprašanja pa je radi zgodovinskih dogodkov postala neodoljiva potreba. Ako pa te rešitve poklicani faktorji monarhije pravočasno ne vpeljejo, prišla bo

pred forum izven monarhije, kar gotovo ne more biti v interesu monarhije kakor tudi ne prejasne vladarske hiše. (Pritrjevanje.)

Nadaljni razlog za najgloblje nezaupanje, katero navdaja Jugoslovane proti sedanjim vladam, so vedni napadi in vznemirjenja, katerim je izpostavljeno naše ljudstvo v mirni posesti svoje domače grude vsak dan, vsako uro od vsemenskih eksplozijskih streljenj, ne da bi mu vlada privoščila niti onega varstva, katero gre po pravici in po pravicah tako zvestemu in lojalnemu narodu! Nasprotno, vladi smo od njenem nastopu hoteli z dovoljenjem proračunskega provizorija clajšati nadaljevanje državnih poslov, a vlada dosedaj ni storila niti najmanjšega koraka, da bi odstranila posledice sistema moralnega in materijalnega zatiranja, katerega nam je prinesla ob začetku vojska. Niti kaznjiva samovoljna dejanja remškonacionalnih uradnikov in vojakov, niti v službi germanizacije ustvarjene razmere niso izboljšane. (Pritrjevanje.)

Globoko užaljeni radi prestopnih krivic in poučeni iz naših vojsk, smo Jugoslovani odločeni na brezobzirni boj proti sistemu, ki hoče vladati nas in našo domovino kot kolonialno ozemlje tujih, privilegiranih narodov. (Dolgotrajno ploskanje in dobroklici.)

V silobranu smo proti vladi, ki misli iti brezobzirno preko naše časti in naših življenjskih interesov, zato ji odrekamo proračun. (Jugoslovani načelniku živo pritrujejo in čestitajo.)

Za dr. Korošcem je govoril v imenu Poljskega kola Vsepoljak dr. Glombinski. Izjavil je, da vztrajajo Poljaki trdno na programu samostojne združene poljske države z dohodom do morja in pristaniščem. To mednarodno vprašanje se da rešiti na svetovnem kongresu. Poljaki so prepričani, da bo grof Czernin uvidel, da mora priti v interesu cele Evrope in v pravem interesu monarhije in tudi habsburške dinastije do prave rešitve poljskega vprašanja. Poljaki bodo glasovali za proračun s tem pogojem, da bo vlada storila nasproti deželi svojo dolžnost.

Posl. Pavlok (Česky svaz) povdarja požrtvovalnost in lojalnost češkega naroda v Šleziji, katerega Nemci zatirajo.

Govor Tresić-Pavičiča.

Posl. Tresić-Pavičič opozarja na preganjanja, kojim so izpostavljeni Srbi v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini. Omenja trpljenje interniranih in konfiniranih jugoslovanskih državljanov v kaznilnicah Gradec, Maribor in drugod. Izjavlja: Jugoslovani zahtevajo združenje vseh jugoslovanskih dežel v samostojno državo.

Predlaga, naj se ustanovi posebna komisija, obstoječa iz zastopnikov vseh strank, ki bo prepotovala vse jugoslovanske dežele in bo ugotovila tamošnje razmere. O teh naj poroča državnemu zboru, da bodo dobili oškodovanci primerno odškodnino in da bodo krivci eksemplarčno kaznovani. (Ploskanje in pritrdjevanje.)

Posl. dr. Faidutti (Italijanska ljudska stranka) razpravlja o težkem položaju Goriško-Gradiščanske. Predlaga, naj se da čimprej beguncem možnost vrnitve v svojo domovino. Beguncem naj preskrbi vlada obleke in živil ter kmetijskega orodja. Naglašja hrabrost sinov Primorske na vseh bojiščih. Omenja, kako kruto so večkrat postopali z interniranimi in konfiniranimi duhovniki.

Govor posl. V. L. S Rožkarja.

Posl. Rožkar začne slovenski in nadaljuje nemški. Predlaga, naj se dovoli dopust rokodelcem in naj se odpustijo od vojakov za kmetijstvo neobhodno potrebne moči.

Dovolijo naj se pravočasno žetveni dopusti. Prirokuje se nad strogimi rekvizicijami, vsled katerih trpi Spodnja Štajerska hujše kot ostali del dežele. Vsi narodi Avstrije naj dobe neomejeno enako pravico, da bo našlo prebivalstvo vseh narodov in vseh slojev, ki je udano dinastiji s polno ljubeznijo, po častnem sklepu miru svojo popolno srečo v skupni domovini.

Posl. Matakiewicz razpravlja o pritožbah kmečkega galicijskega prebivalstva.

Nato se razprava prekine.

Glede predloga posl. Tresić-Pavičiča, omenja predsednik, da ga ne more podpirati, ker ni v zvezi s proračunsko debato. Pač pa stavi predlagatelj lahko samostojen predlog.

Posl. Teufel, Hummer in tovariši stavijo predlog, da se izplača državnim uslužbencem razven 50% draginjske doklade še enkratna draginjska doklada v višini treh mesečnih zneskov.

Prihodnja seja v torek.

Dr. Lovro Pogačnik namestnik dr. Krekov v parlamentarni komisiji Jugoslovanskega kluba.

Jugoslovanski klub je izvolil v svoji zadnji seji v parlamentarno komisijo mesto pokojnega dr. Kreka poslanca dr. L. Pogačnika.

Kulturni boj?

V državnem zboru so stali poslanci baron Hock in tovariši predlog, naj se razveljavijo določbe brambnega zakona z dne 5. julija 1912, drž. zak. št. 128 po § 29 o ugodnostih kandidatov duhovskega stanu, duhovnikov in dušnih pastirjev v izvrševanju brambne dolžnosti. Isti poslanci so stali še naslednji predlog: Minister za deželno brambo se poziva, da v soglasju z gospodom vojnim ministrom predpise o postopanju z vojaškimi dušnimi pastirji vseh veroizpovedanj tako izpremeni, da po svojih činovnih razmerah ne bodo imeli prednosti pred rezervnimi častniki istih letnikov.

Seja načelnikov klubov.

Dunaj, 19. oktobra. Seja načelnikov klubov je sklenila, da se vrši glasovanje o proračunskem provizoriju v torek. V sredo in četrtek ne bo nobene seje. Prihodnja seja zbornice se vrši šele v petek.

Politični položaj.

Dunaj, 19. oktobra. Ministrski predsednik se še vedno pogaja s Poljaki in Ukrajinci glede večine za proračunski provizorij. Vled skrajno opozicijskega stališča poljskih ludovcev, je položaj še precej dvomljiv. Gotovo pa je, da bo večina za proračunski provizorij zelo majhna.

Interpelacija poslancev Hladnika, dr. Pogačnika, dr. Jančoviča in tovarišev na ministra Hoeferja, kot vodjo vrha za prehrano radi zadostne preskrbe petroleja.

Pri gospodarstvih ra deželi je neobhodno potreben petrolej. Petroleja pa ni dobiti, ali pa samo v nezadostnih množinah. Na kmetijah je treba opravljati dela po noči v hlevih, v kuhinjah, v vežah itd. Zlasti v jesenskem času je vse polno takega dela. Čez dan je treba naporno delati na polju. Vkljub temu zastane marsikatero delo, saj najboljše delavcev ni. Po noči se pa delati ne more, kaj je pol litra petroleja za en mesec? Več se ga težko dobi.

Državna oblast zahteva od kmetovalca razne pridelke, ti se pa kvarijo, ker se ne morejo pravočasno spraviti. Državna oblast bi morala skrbeti, da bi bilo dovolj petroleja na razpolago vže radi tega, da bi se pridelki pravočasno mogli spraviti. Petroleja v Avstriji ne primanjkuje. V poslovnem letu 1912/1913 se je porabilo petroleja doma 2,029.026 q, izvozilo se ga je 3,848.653 q. Imamo torej velik presežek čez domačo potrebo. Državna oblast bi morala predvsem se brigati za blagor svojih državljanov in jim dati potrebščine na razpolago prej nego tujim državljanom. Zato vprašajo podpisani:

Je li gospod minister pripravljen poskrbeti, da dobe zlasti kmečka gospodarstva dovolj petroleja na razpolago?

Prekranjevalni odsek

je obravnaval v svoji seji v sredo gospodarstvo in promet s krompirjem. Poslanec Jarc je v svojem govoru izrazil bojazn, da se bo letos s krompirjem ravno tako slabo gospodarilo kakor lani. Mesto da bi bili tistim, ki nimajo krompirja, dovolili, da si ga smejo za osebo določenih 100 kg sami preskrbeti, se krompir zbira na debelo v vagone in prevaža v centralo ter od tam zopet nazaj konsumentom. Posebej Kranjska je zaradi sedanjega vojaškega položaja v velikih stiskah, ne more oddati nobenega krompirja ter ji bo še treba na spomlad pravočasno skrbeti za dober semenski krompir. Tudi se je v statistiki glede Kranjske zgodila pomota za 1000 hektarov deželi na škodo. Sploh je kmetov položaj zaradi pomanjkanja krmila silno težaven. — 150 kg, kakor se misli kmetu najmanj pustiti, je premalo. Še v slabšem položaju je Štajerska, kjer naj ostane za osebo samo 100 kg. Kako pride slovenski štajerski kmet do tega, da se mu vse vzame in da ostali deželi? Zakaj je v Galiciji dovoljenih 240 kg? Ta kupčija vlade s poljskim Kolom ni ravno čedna. Slovenski kmet, ki ž njim tuji uradniki v vojski tako slabo ravna, si bo to zapomnil za vselej.

Nemško napredovanje v Riškem zalivu. Ruska ladja velikanka „Slava“ potopljena.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 19. oktobra. Veliki glavni stan: Naše čete, poveljeval jim je generalni poročnik pl. Estorff, so priborile zahodno obal otoka Moon; v čolnih in po kamnitom nasipu so prišle čez Mali Sund. Naše čete so krepko prodirale in vrgle Ruse, kjer so se branili. Do opoldne je bil cel otok naš.

Izkrcevalne čete naše mornarice, ki so napadle s severa in z juga, kakor tudi topovi naših ladij so bistveno pripomogli, da se je dosegel hitro uspeh. Ujeli smo dva ruska pešpolka; 5000 mož. Plen je znaten. Na Oeselu in na Moonu smo ujeli en divizijski in tri brigadne štabe.

Naše pomorske sile so se na morju okoli Moona večkrat spoprijele s sovražnimi bojnimi ladjami. Rusko linijsko ladjo „Slava“ (približno 13.500 ton) smo s krogljami zažgali; med Moonom in sosednim

otokom Šildav se je potopila. Letalci na celini in mornariški letalci so vodstvo dobro poučevali o postojankah sovražnih sil. Z bombami in z ognjem strojnih pušk so na suhem in na morju sovražnika z dobrim uspehom večkrat napadli.

Na rusko-rumunskem in na celinskem pozorišču in na macedonskem bojišču se ni nič posebnega zgodilo.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

× × ×

„Slava“ je dolga 121 m, široka 23 m, globoka 7.9 m, Obsega 13.700 ton. Oborožena je bila s 4 30.5 cm, 12 15 cm, 20 7.5 in 4 4.7 cm topovi. Posadka šteje 825 mož.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 19. oktobra zvečer. Veliki glavni stan: Na vzhodu se dozda ni nič novega zgodilo.

Rusko uradno poročilo.

17. oktobra. Vzhodno morje: Sovražnik je razširil svoje uspehe na otoku Oesel in je potisnil nazaj naše čete, ki so krile nasip otoka Moon in je tako prekinil tudi zvezo med celino in otokom Oesel. Naše čete z otokom Oesel niso več v stiku.

Petrograd, 18. oktobra. (Kor. ur.) Poročilo admiralitete s 18. t. m.: Sovražni nastop proti Oeselu se je končal tako, da smo popolnoma izpraznili otok, na katerem smo uničili vse vojaško važne stavbe. Sovražnik je izkoristil ta uspeh in je ponoči vdrl v Riški zaliv. Naše ladje so se začeli počasi umikale pritisku sovražnih križark v Moonsund, a na to so se naše ladje velikanke pričele bojevati s sovražnimi torpedovkami. Njih oženj v Riškem zalivu je prepadil sovražno prednjo stražo; trčile so na to na glavno sovražno silo, s katero so se spopadle. Sovražno brodovje sta vodili dve ladji velikanki vrste: „Grosser Kurfürst“.

V neenakem boju, ki je sledil, so poizkušale sovražne ladje velikanke streljati iz take daljave, ki presega daljavo, do katere morejo streljati stare naše bojne ladje. Naše ladje so dolgo časa branile vhod v zaliv, le škoda, ki jim jo je zadal oženj težkih topov ladij velikank jih je prisilil, da so se umaknile v naše morje Moonsunda. Linijska ladja „Slava“, ki je bila na več mestih težko preluknjana, se je potopila, a skoraj celo posadko smo rešili. Po boju so osredotočile ladje velikanke svoj oženj na vhod Moonsunda, kjer se je nahajala obrežna baterija, katero so v kratkem času uničili. Ostale naše pomorske sile so poizkušale nato v Moonsundu besni napad sovražnika s severa na zadnjo stražo naših ladij zadržavati. Sovražni poizkusi so se zlomili na naši obrambi in niso uspeli.

Rusko situacijsko poročilo o položaju v Riškem zalivu.

Petrograd, 18. oktobra. Reuter: Oficijozno: Ruske torpedovke nadaljujejo svojo nalogo, da zavirajo sovražne ladje vdreti v Moonsund, ki bi s tem ogrozili Rusom zvezo po morju z Riškimi zalivom. Tu tiči težišče položaja, ker od izida tega boja zavisi varnost ruskih zvez med Riškim zalivom in Finsko. Glavna moč nemških vojnih ladij se nahaja zdaj pri Oeselu in Dago in nasproti Jrbenski morski ožini. Oddelki ruske mornarice nadaljujejo svoje operacije v Riškem zalivu in branijo dohod v Jrbensko morsko ožino.

Francozi o dogodkih v Riškem zalivu.

„Petit Parisien“: Upori ruske mornarice pač niso resnih posledic vodili. Zadnji čas je, da ruska vlada organizira obrambo na suhem. „Le Pays“: Otoka Osel in Dagö sta navečje strateške važnosti. Nemci lahko nadzorujejo vsa ruska oporišča. Mornarica sporazuma more izsiliti vhod v Vzhodno morje. V „Oeuvre“ je pisal general. Verroux: Rusi so izgubili izvrstno oporišče. „Petit Parisien“ pripravlja, da bodo Nemci zasedli veliko ruske zemlje. Herve pravi: Ruska vlada še vedno ne nastopa resno proti maksimalistom. Rusiji grozi lakota. Kerenski mora rešiti vprašanje o prehrani velikih mest, kar je ravno tako resno, kakor da groze Nemci Petrogradu.

Rusi izpraznjujejo Reval.

Petrograd, 18. oktobra. Agentura: Z ozirom na to, ker so Nemci zasedli Oesel, so pričeli mesto Reval izpraznjevati. Revalčani se selijo v notranjo Rusijo.

Gromenje topov se čulo na švedski obali.

Stockholm, 19. oktobra. V Petrogradu se govori, da bifejo Nemci in Rusi na morju bitko zahodno od otoka Daoč. Prebivalstvo je razburjeno. Boje se, da ruske vojne ladje ne bodo kos Nemcem. Če bo ruska mornarica poražena, je nemškim vojnim ladjam odprta pot do Kronstadta. Na otoku Gotland in na švedski obali pri Stockholmu so od večeraj čuli od daleč gromenje topov.

Vsa ruska bo'na črta v nevarnosti.

Kodanj, 19. oktobra. Neki visoki vojaški dostojanstvenik je izjavil: „Čela ruska bojna črta od Riškega zaliva do izliva Donave je dvignjena iz svojih tečajev, ker je izgubila svoje oporišče: Riški zaliv. Rusko vojno vodstvo se je moralo že odločiti, kje da v bodoče zasidra svojo črto, da jo ne bodo Nemci obšli. Zasidrati se bodo morali najbrže zahodno od Čudskega in Pskovskega jezera, a odrezani bodo od važnih zvez in se bodo morali najbrže umikati proti vzhodu.“

Dva milijona ruskih dezertirjev.

Kodanj, 18. oktobra. (K. u.) Vojni minister Vrhovski je izjavil, da znaša število dezertirjev vsaj dva milijona mož.

Usoda Rusije zavisi od ruskega vzhodnega morja.

Amsterdam, 19. oktobra. Vojaški kritiki angleških listov zelo odkrito pišejo o resnem vojaškem položaju Rusije, ki je postal zelo kritičen, ker se lahko nemške čete v Riškem zalivu izkrcajo. Usoda Rusije zavisi od ruske vzhodne morske mornarice.

Usodna ura Finske.

Berlin, 18. okt. „Frankf. Ztg.“ javlja iz Stockholma: Finci so zelo razburjeni. Zdaj, ko so zasedli Nemci otok Osel, čutijo vsi, da se bliža usodna ura Finske.

Boļeviki zmagali v Moskvi.

Lugano, 18. oktobra. „Secolo“: Pri volitvah v mestno zastopstvo je bilo izvoljenih 560 bolševikov, 80 socialistov Kerenskakega struje in 168 kadetov.

Lugano, 19. oktobra. „Secolo“ poroča: Volitve v mestne uprave okraja Moskva so imele naslednji izid: 560 bolševikov, 80 socialistov smeri Kerenskakega in 168 kadetov. Vse neekstremne socialne revolucije smeri so propadle.

Nemiri v Besarabiji.

Amsterdam, 19. oktobra. (K. u.) „Times“ poročajo iz Odese o nemirih v Besarabiji, da so se razširile z dežele tudi v mesta.

Nemiri v Kutais na Kavkazu.

Petrograd, 18. oktobra. (K. u.) Agentura: V Kutaisu na Kavkazu so izbruhnili veliki nemiri. Glavni mestni deli so oplenjeni. Nad mestom so razglasili oblegovalno stanje.

Na morju.

Ruska torpedovka Ohodnik uničena.

Stockholm, 19. oktobra. Na zadnji seji začasne vlade v Petrogradu je naznanil ruski mornariški minister, da se je potopila v Baltičkem morju torpedovka „Ohodnik“. Vsi častniki in mornarji so utonili.

Pred blokado ameriškega obrežja.

Ženeva, 19. oktobra. „Matin“ poroča po listu „Newark Times“, da v Washingtonu pripisuje največjo važnost brezličnemu poročilu, da bo Nemčija v kratkem sklenila blokado ameriškega obrežja. Mornariški minister Danielo je izjavil, da mu je to poročilo novo.

Potopljeni japonski vojaški transportni parnik.

Budimpešta, 19. oktobra. „Az Est“ javlja iz Berlina: Pri Cejlonu se je potopil japonski parnik s 3500 kitajskimi vojaki. Parnik je vozil v Marseille. Zavozil je na mino.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 19. oktobra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Močno so zopet večeraj streljali s topovi na Flandrskem in na obali, kakor tudi med Yserom in Lysom. Posebno besno so streljali pri gozdu Houthoulster, pri Passchendaele in med Cheluveldom in Zandwoordejem.

Voina skupina nemškega cesarjeviča.

Včeraj zjutraj je deževalo, opoldne se je pa zopet dvignila topovska bitka severovzhodno od Soissons do popolne višine, od takrat skoraj neprekinjeno s silovito uporabo streliva. Močni francoski oddelki so prodirali, da poizvedujejo zjutraj pri Vauxaillonu, zvečer pa na celi črti do Braye; prej je divjal bobneči oženj. Sovražnika smo v krvavih bojih povsod vrgli. Sosedni odseki in pobočje bojišča so se nahajali v močnem motilnem ognju; nanj smo krepko odgovarjali. V vzhodnem delu Chemin des Dames so Francozi iznova trikrat napadli naše postojanke severno od mlina Vauciere. Krvavo smo jih odbili.

Dež in megla sta pri ostalih armadah omežili boje.

× × ×

Naši sovražniki so izgubili včeraj 12 letal; 6 med njimi iz brodovja, ko je metalo in znatno poškodovalo hiše v Roulers in v Ingelmuster.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 19. oktobra zvečer. Veliki glavni stan: Na južnem delu flandrskega pozorišča in severnovzhodno od Soissons so kljub slabemu vremenu močno streljali.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Nov napad na Dunkerque.

Berlin, 19. oktobra. (Kor. ur.) Wolffov urad poroča: Deli naših torpedovk so v noči od 18. na 19. oktobra napadli Dunkerque in izstrelili 250 razstrelilnih granat proti pristaniškim napravam trdnjave. Na ogenj so odgovarjale baterije in sovražne bojne ladje v pristanišču. En angleški monitor je bil s tremi torpedi in številnimi artiljerijskimi krogalm težko poškodovan. Naše torpedovke so se vrnila popolnoma nepoškodovane.

Milijonske poneverbe pri vojnih dajlatvah v Italiji.

Berlin, 19. oktobra. Iz Kodanija: Dognali so milijonske poneverbe pri vojnih dobavah v Italiji, vsled česar so odpoklicali ruskega veleposlanika v Rimu, ker je bil zapleten v to afero.

Na jugu.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 19. oktobra. Vzhodno bojišče in Albanija: Pri avstrijskih bojnih četah nič novega.

Boj pri jezeru Malik.

Dunaj, 19. oktobra. (K. u.) Vojni tisk. stan: Zahodno od jezera Malik so se bojevali.

Boji v zraku.

Novo nemško velikansko letalo.

Amsterdam, 18. oktobra. Vojni dopisnik »Daily Expressa« v francoskem glavnem stanu poroča, da so uvrstili Nemci na zahodnem bojišču nova, velikanska letala. Goniijo jih štirje motorji; posadka šteje pet mož. Oborožena so nova letala s strojnimi puškami in opremljena z brezžičnim brzojavom. Koliko jih je, se ne ve.

374 sovražnih letal in 22 zrakoplovov uničenih.

Berlin, 17. oktobra. Wolff: Naši sovražniki so izgubili septembra in vseh bojiščih 374 letal in 22 zrakoplovov. Mi smo izgubili 82 letal in 9 zrakoplovov.

Amerika v vojski.

Amerika se udeleži posveta sporazuma v Parizu.

Berlin. Iz Haaga: Lansing je po razgovoru z Wilsonom izjavil, da se Amerika udeleži posveta sporazuma v Parizu. lišča. Mornarica sporazuma mora izsiliti

Slabo ameriško strelivo.

Amsterdam. Ameriški vojni urad je potrdil, da je tretjina ameriškega streliva pokvarjena.

Socialističnega miru ne bo.

Stockholmsko mirovno delo ustavljeno. Stockholm, 19. oktobra. Socialistična mirovna komisija je svoje delo ustavila.

Razna poročila.

Ententina ofenziva 1918.

Ženeva, 19. oktobra. »Matin« napoveduje, da se bo splošna ententina ofenziva pričela spomladi leta 1918.

Kanclerjeva kriza.

Berlin, 18. oktobra. Kot možnega naslednika dr. Michaelisa imenujejo sedaj prvega badenskega komornika princa Maska Badenskega.

Cesar Viljem odpotoval iz Carigrada.

Carigrad, 18. oktobra. (Kor. ur.) Sinoči je nemški cesar zapustil Carigrad. Na kolodvor so ga spremili sultan, prestolonaslednik, vsi principi, veliki vezir, Šeik-ul-Islam, vsi ministri, avstrijski in nemški poslanik in drugi diplomatični zastopniki. Pred odhodom posebnega vlaka se je sultan prisrčno razgovarjal s cesarjem.

Atenski nadškoof odstavljen.

Atene, 19. oktobra. (K. u.) Atenskega nadškoofa je duhovno sodišče odstavilo in ga obsodilo na dve leti zapora v samostanu, ker se je vmešaval v politiko in ker je pozival, naj se Venizela prekolne.

Naročaito „Slovenca.“

Gospodarske beležke.

— **Rekviriranje krompirja v ljubljanski okolici.** Dobili smo o tem celo vrsto pritožb, katerih ne moremo priobčiti, ker bi ne zagledale belega dne. Nekaj pritožb se obrača tudi proti postopanju nekaterih organov. Prosimo gg. župane in občinske tajnike, naj vse te pritožbe zbero, naznajo tudi priče in pritožbe izroče našemu uredništvu, ki jih bo oddalo na pristojno mesto.

— Kam izginja naše narodno imetje?

»Tagespost« objavlja oporoko pokojnega graškega trgovca Maksa Jamnika. Da je ime Jamnik nemško, si menda vendar ne bo nihče upal trditi, kajti tako pristno slovenskega priimka, kot je ta, pač ni mogoče najti. Življenje omenjenega graškega trgovca nam nikakor ni znano; mislimo si pa lahko — in to bo najbrž tudi resnica — da je Jamnik ali njegov oče prišel kot mlad človek v Gradec kot Slovenec, kajti pomnil si ni niti priimka v »Jamnig«, kar bi se bilo gotovo zgodilo, če bi bil izhajal iz že pomemčene rodbine, da si je ustanovil tamkaj trgovino in dom, se oženil z Nemko, zahajal vsled njenih zvez samo v nemško družbo, se sam popolnoma pomemčil in kot tak ob svoji smrti volil po 3000 K raznim dobrodelnim zavodom in tudi nemškemu časnikarskemu društvu v Gradcu. Volil je nadalje 20.000 K »südmarki« in 10.000 K nemškemu »sülferraju«, celo vrsto volil posameznim osebam in nameščenem v svoji trgovini, ostanek pa za ustanovo, katere obresti naj se uporabljajo izključno le za vojni poškodovane nemške Gornještajce. Tako naj se torej sedaj z imetjem, ki ga je pridobila slovenska roka, po »südmarki« in »sülferraju« razlazuje naša narodna last in raznoroduje naša slovenska deca. Žalostno, ali le prerisnično.

— **Prodaja žrebet.** Pri vojaški zbiralnici konj (bolnici) št. 66 in 67 v Sv. Valburgi pri Smledniku se vrši dne 25. oktobra ob 9. uri dopoldne prodaja 20 žrebet. Več v današnjem oglasu.

— **Izšel je ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem o splošni uravnavi porabljanja žita in mlinskih izdelkov.**

— **Štajerska nakupovalna centrala oškodovana za pol milijona kron.** O tem se nam še poroča; Policija je v Budimpešti zaprla na vseh dirkališčih znanega Jožefa Kondor, ki je ogoljufal štajersko nakupovalno centralo za pol milijona kron. Kondor, ki pred vojsko ni imel ničesar, je tekom vojske s stavami na dirkališčih, z igranjem na borzi in na karte zelo obogatel. Septembra meseca mu je nek višji uradnik štajerske nakupovalne centrale poveril dobavo več vagonov masti za štajersko. Ker je Kondor rekel, da masti po maksimalnih cenah ne more dobiti, mu je dotični uradnik dovolil, da sme prekoračiti najvišje cene po 9 K 40 vin. za 20 K. Uradnik je Kondorju izročil pol milijona kron v gotovini, ne da bi zahteval potrdila. Kondor je poslal 3000 kg masti, več pa ni mogel, čeprav je nakupovalna centrala silila, da izvrši dobavo. Kakor so sedaj doglali. Kondor zato ni mogel več masti poslati, ker je pri kartanju izgubil pol milijona kron.

— **Vojaško delo za šivilje.** Zavod za pospeševanje obrti je prejel obvestilo, da se rabi za neko vojaško popravilnico za monture blizu Ljubljane več šivilj, peric in pomožnih delavk. Plača 5 K na dan, predelavke 6 K. Šivilje, ki pripeljejo s seboj šivalne stroje dobe za obrabo stroja 60 vin. na dan. Prenočišče dobe v podjetju brezplačno. Hrana je preskrbljena za ceno 2 K 76 vin. na dan (zajutrak, kosilo in večerja). Pismeni oglasi naj se naslove: »Papirnica Leykam-Josefsthale« v Vevčah, pošta Dev. Mar. v Polju. Potno dovoljenje za takojšnji nastop se pošlje na pismeni priglas tudi po pošti.

— **Pomorska akademija v Bakru.** Cesar Karel je pred kratkim povišal pomorsko šolo v Bakru v pomorsko akademijo, kjer se morejo odslej polagati izpiti za pomorske kapitane ozir. častnike. Za vstop na bakrsko akademijo zadostujeta dva razreda kake srednje šole; akademija razpolaga z izvrstno šolsko ladjo, na kateri dobivajo gojenci praktični pouk v svoji stroki. Letos priključijo akademiji tudi šolo za pomorske mašiniste.

— **Zvonovi.** Od Device Marije v Polju pišejo. Pretekli teden so sneli iz tukajšnega zvonika farne cerkve še en zvon. Sedaj imamo samo en najmanjši zvon kar je jako žalostno!

— **Cene v kavarnah na Reki.** Reški kavarnarji so zopet zvišali cene, in sicer stane poslej črna kava 50 vin., bela 70 vin., kozareček likerja 3 K.

— **Kovčeg — fižol,** namenjenega za Dalmacijo, so zaplenili v Reki na krovu parnika »Lika«. V Reki in Trstu cvete oderuška trgovina s fižolom. Oderuški prekupčevalci prodajajo fižol skrivoma po 8 do 10 kron kilogram.

— **Nepravilno ravnanje s konji v zaledju.** Da se kolikor mogoče varujejo konji, ki se tako težko preživljajo v zaledju, je vojno ministrstvo opozorilo ministrstvo za deželno brambo na dejstvo, da je nepravilno ravnanje s konji v prvi vrsti krivo

hiranja in pešanja konj v zaledju. Glavni vzrok tiči v tem, da so konji v sedanjih časih prepuščeni v oskrbo večinoma napopoln odraslim dečkom in ženskam. Po neravnem in hribovitem svetu se konji pode v dir veliko preveč. Tudi se jih po nepotrebnem pretepa in pokriva med vožnjo, ko morajo vleči, vsi potni, težke tovore. C. kr. poljedelsko ministrstvo pa pripominja k temu sporazumno z ministrstvom notranjih zadev: Res je sicer, da konje reja v obstoječih razmerah zlasti vsled pomanjkanja krme kakor tudi vsled neprimerne hlevne oseboja mnogo in občutno trpi, čemur se ni mogoče ogniti vzlic najboljši volji, vendar pa je treba vse poskusiti, da se pride okom tem težkočam in ohrani v vsakem oziru dragoceno konjsko plemo. Često se tudi dogaja, zlasti v alpskih deželah, da postanejo že potrjeni konji nesposobni za vojaško službo v času med klasifikacijo in prevzetjem vsled pomanjkljive nege nog oziroma kopit. Tudi v tem pogledu je treba vse storiti, da se nedostatki temeljito in čimprej odpravijo.

— **900 kg paradižnikovih konzerv** so te dni zaplenili na Reki. Konzerve so italijanskega izvora in so dospele najprej v Reko, odtod so jih odpeljali v Budimpešto, nakar jih je špekulacija spravila nazaj v Reko, odkoder so bile namenjene v Opatijo, a oblast je stvar izsledila in blago zaplenila.

— **Najvišje cene za časniški papir v Nemčiji.** Papirnice nameravajo s 1. novembrom letos zopet zvišati cene papirju za 11.65 ozir. 13.65 mark pri 100 kg. Ker uprave listov ne morejo naročnikom nalagati novih bremen, bodo morali mnogi manjši politični listi nehati izhajati. Centrum je vložil interpelacijo, v kateri zahteva uvedbo maksimalnih cen za papirne surovine in časniški papir.

— **Podržavili so na Ogrskem razredno loterijo.**

Dnevne novice.

— **Za jugoslovansko deklaracijo.** Duhovščina na otoku Braču v Dalmaciji je podpisala izjavo, s katero se pridružuje deklaraciji »Jugoslovanskega kluba« z dne 30. maja.

— **Katoliško politično društvo za kamniški politični okraj** je v zvezi z zastopniki občin naprosilo načelnika S. L. S. deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča, da za čas do novih volitev za ta okraj zastopa koristi okraja v državnem zboru in nasproti vladi. Katoliško politično društvo vabi vse volilce, naj svoje težnje sporočajo načelstvu katoliškega političnega društva v Kamniku, ki bo v to svrhu v stalni zvezi z načelstvom stranke.

— **Nadvojvoda Maks** je popolnoma ozdravil in se 17. t. m. podal na oddih na Semernik.

— **Politična cenzura.** Višje državno pravdnistvo za štajersko, Koroško in Kranjsko je s posebnim odlokom državne pravdnike oprostil politične cenzure in jim dalo možnost izvrševati zopet njihov pravi poklic. Mesto potlačitve notic stopi sedaj v veljavo po § 487. k. p. r. kakor v miru zopet z a p l e m b a tiskovin, ki se izdajajo ali razširjajo proti predpisom tiskovnega zakona ali kojih vsebina zagreši po kazenskih zakonih kanjivo dejanje.

— **Povišanje.** Justični minister je kazniškega učitelja Ignacija Bajt moške kaznilnice v Gradiški in Mihaela Cizel moške kaznilnice v Gradcu pomaknil v 9. činovni razred.

— **Razglednice in večje portretne slike pokojnega dr. Kreka** ima v založbi uprava »Ilustriranega Glasnika« (Katol. tiskarna). Razglednice stanejo: 1000 kom. 80 K, 500 kom. 45 K, 100 kom. 10 K. Portretne slike: 100 kom. 150 K, posamezna slika 2 K 20 v. — Ves dobiček je namenjen skladu za Krekov spomenik. Z ozirom na požrtvovalen namen, je želeli, da naroče vse slovensko čuteče trgovine omenjene razglednice ter opozarjajo občinstvo nanje. Prodajna cena posamnih komadov je 10 vin.

— **Smrtna kosa.** Umrl je v Celovcu g. deželni sodni svetnik Jož. Schroll. Bolehal je dalje časa na vodenici. Bil je poštenjak. — Na Primskemem pri Kranju je umrla Frančiška Meglič, roj. Hočevar.

— **Ozkočirno železnico iz Prevalj v Črno** dobimo ter so inženjerji in delavci že na delu. Škoda da se niso merodajni gospodje za železnico že pred leti odločili, ker so sedaj že tri leta vso ceno med Prevaljam in Črno na novo pozidali, kar je stalo ogromne vsote, ki bi se bile lahko že za železnico porabili.

— **Mažarski gimnaziji v Zagrebu,** ki je sedaj imela 4 razrede in se imenovala »višja ljudska šola«, so pridobili 5. razred. Ker pa pozna hrv. šolski zakon samo 4 razrede višje ljudske šole, zato bodo polagali izpite učenci 5. razreda na Ogrskem.

— **Že zopet nesreča z ročno granato.** Iz Device Marije v Polju nam pišejo: Danes ob 6. uri zjutraj je imel ročno granato vojak tukajšnje stražne kompanije v roki.

Nenadoma pa se vname in poškoduje 6 oseb. V oknih hiše Janeza Benčina je popokalo 24 šip. Pok je bil zelo močan. Nesrečni vojak je našel granato nekje na polju.

— **Umrl je v Kranju drugošolec Tajnik,** o katerem smo poročali, da ga je povozil avtomobil. Avtomobil mu je šel preko črev.

— **Kako je v Temešvaru. — Bel kruh.** — Sloga med vojak. Iz Temešvara piše g. Ivan Bašković, enoletni prostovoljec, gimnazijski abit., doma od Čateža ob Savi med drugim sledeče: »Po slabi vožnji, ki jo je delala vzdržljivo edino prijetna družba, v kateri sem se nahajal, sem srečno prišel semkaj. Tukaj mi ugaja prav imenitno. Po gostilnah beli kruh, že to je nekaj, kar je nečuvno v teh časih. Stanovanje lepo, hrana dobra, kaj hočeš več? Mesto je krasno. Edino, kar mi manjka, so Slovenci. Med 120 sem samo jaz Slovenec, drugi so večinoma Mažari, Čehi in Poljaki, manjša večina smo drugi: Nemci, Hrvati, Rumuni, Italijani in eden Slovenec (jaz). Dasi tako različni po narodnostih, smo vendar kakor rodni bratje. Nikoli nisem mislil, da more toliko narodnosti tako bratsko skupaj živeti, kakor sedaj skušam tukaj.

— **Ljudsko šolstvo.** Okrajni šolski svet za ljubljansko okolico je na mesto prostovoljno iz šolske službe izstopivše učiteljice Marije Košak imenoval bivšo suplentinjo v Grahovem Mihelo Kosmač za provizorično učiteljico na Viču. — **Okr. šolski svet v Litiji** je imenoval ekspozita Karla Rupnika v Košici za zasilnega učitelja na zasilni šoli v Košici.

— **Za visokošolce,** ki vsled prometnih ovir niso mogli odpotovati iz ožjega vojnega ozemlja, je posredoval pri naučnem ministru poslanec Rybář. V kratkem izide ministrska naredba, po kateri bo dovoljen tudi pozneje vpis na visoke šole. Visokošolci morajo dokazati, da so bili v resnici zadržani.

— **Umrl je v Ratečah na Gorenjskem** na grizi 18letni šestšolec v Kranju Andrej Rozman, sin železniškega čuvaja. 15. t. m. bi moral iti k vojakom.

— **Velika tatvina tobaka v Gradcu.** Iz Gradca se poroča: Pošiljatev 30.000 egiptovskih cigaret in 11 kg puržičana, ki je bila določena za tukajšnje trafiko za specialitete, se je izgubila ali pa je bila med vožnjo ukradena. Doslej še niso mogli doznati, kaj se je zgodilo s tobakom.

— **Neverna tatinska družba zaprta.** V bližini Brežic se je posrečilo prijati tatinsko družbo, ki je že dva in pol meseca kradla kuretno, krompir in sadje. Družba obstoji iz Antonije Stibric, Neže Kostevc, Marije Lackner in Franceta Čatar iz št. Lenarta, občina Zakot. Vse so izročili okrožnemu sodišču v Celju.

— **Za vojne grobove.** Za vzdrževanje vojnih grobov bodo od 31. oktobra do 2. nov. po vseh kronovinah Avstrije pobirali darove. To stvar je vzel v roke poseben odbor na Dunaju, ki mu načelujejo kot častni predsedniki kardinal dr. Piffli, vojni minister gen. pehote Stöger-Steiner, načelnik generalnega štaba baron pl. Arz, ministrski predsednik dr. vitez pl. Seidler, notranji minister grof Toggenburg, minister za bogočastje dr. Cviklinski, minister javnih del vitez pl. Homan, domobranski minister iml. pl. Czapp in dunajski župan dr. Weisskirchner. Nihče naj ne pozabi v teh dneh grobov onih, ki so žrtvovali za domovino in bodočnost vse — svoje življenje. Darove sprejemajo vsa glavarstva, banke in hranilnice. Pojasnila daje odbor za vzdrževanje voj. grobov, Dunaj 9, okraj Kanisiusg. št. 10.

— **Smrtonevarna pijača.** Bajtar Alojzij Klančar z Glinca je nabiral za nekega ljubljanskega trgovca listje volčjih jagod. Poleg tega je pa nabiral tudi robidovo listje za svojo uporabo, katerega je posušil in ga hranil v vreči na podstrešju. V nedeljo, dne 7. t. m., zvečer je hotela njegova žena skuhati izrobidovega listja čaj ter ne vedoč še iz druge vreče vzela malo listja volčjih jagod. To pijačo so zavžili oba zakonska in njih trije otroci. A kmalu po zavžitju te pijače je napadla celo družino huda omotica. Klančar je takoj začel sumničiti, da tukaj ni vse v redu, in žena mu je nato izpovedala, da je tudi iz male vrečice nekaj suhega listja z robidovim listjem zmesešala. Omotica se je čezdalje huje, do nezavestnosti, pojavila, kar se je takoj po celi vasi razneslo. Ljudje so prihiteli z mlekom in drugimi domačimi zdravili na pomoč, poklicali so tudi zdravnika, kateremu se je posrečilo zakonsko dvojico in starejšo hčer Heleno, katera je najmanj te pijače zavžila, iz smrtne nevarnosti rešiti. Oba mlajša otroka sta bila celi drugi dan v nevarnosti, a se je posrečilo zdravniku ju ohraniti pri življenju.

— **Prememba posesti.** Gostilno »Pri kroni« v Guštanju je kupil od g. notarja Ploja g. Aleš Skutnik.

— **Poslani naslovi.** Anton Kolenc, trgovec in gostilničar iz Lokovca št. 94 se nahaja z družino v Lienfeldu št. 63, p. Kočevje, Kranjsko. Ravno tam sta tudi Katarina Šuligoj in Frančiška Leban iz Lokovca št. 84.

— **13krat kaznovan.** Delavec Janez Zajc je bil že 12krat kaznovan zaradi tatvine, a še ni miroval. Tako je posekal v Rupnikovem gozdu 14 borovcev, vrednih 14 K, in jih prodal, Doroteji Kregar 48 K vrednih hrastovih vej, Francetu Šušteršiču šest borovcev in Ivani Rupnik en borovec. To vse obdolženec priznava. Sodišče ga je hudodelstva tatvine krivim spoznalo in prejel je »trinajsto kazen« zaradi tatvine, in sicer eno leto težke ječe.

— **Pri obiranju hrušk se je ponesrečil** France Balantič, 13 let star iz Zagorice, ki si je pri padcu, ker se mu je pod nogami zlomila veja, pokodoval desno nogo. — Terezija Vrečar, 12 let stara iz Sela pri Rudniku, se je tudi na enaki način ponesrečila.

Visokoškolski tabor za vojne ujetnike v Avstro-Ogrski. Uradno glasilo za ruske vojne ujetnike »Nedelja« poroča: Da se omogoči vojnimi ujetnikom, ki so bili pred vojsko vseučiliški profesorji, vseučiliški slušatelji ali ki so dovršili srednje šole, omogoči nadaljevati znanstveni študij, namerava vojno ministrstvo ustanoviti poseben vseučiliški tabor, kjer bodo mogli dijaki kot vojni ujetniki obiskovati predavanja. Naučno ministrstvo se je načeloma izjavilo pripravljenim, da vseučiliškemu taboru izposodi knjige in pomožna sredstva. Stroške za ustanovitev vseučiliškega tabora nosijo razne družbe Rdečega križa. Imena profesorjev in dijakov se bodo vladam naznanila. Seveda je pa ustanovitev vseučiliškega tabora odvisna od dogovorov med avstroogrsko, rusko in italijansko vlado in od tega, da se ustanove enaki vseučiliški tabori tudi za naše ujetnike na Ruskem in Italijanskem.

Primorske novice.

Ij Umrla je v Ljubljani Mar. Drašček, stara 74 let, begunka iz Gorice, kuharica pokojnega msgr. Janez Wolfa, dne 20. oktobra ponoči. Pogreb bo jutri ob 4. uri popoldne iz Strelške ulice št. 15. Begunci se uljudno vabijo, da se udeležijo pogreba.

Za gojence in gojenke goriških učiteljev v Ljubljani se bodo objavljala, dokler bodo šole zaprte, naznanila, ki se tičejo pouka, v veži Zadržne zveze (Dunajska cesta 38.)

Zdravi se v ljubljanski deželni bolnišnici Franc Podgornik, učitelj iz Vrat pri Čepovanu.

Velika tatvina v Trstu. Na Borznem trgu v Trstu so neznani tatovi vlomili v skladišče narejenih oblek in blaga in odnesli za 25.000 K vrednosti.

— **Pod državno upravo.** Z odlokom ministrstva se določa, da je sedaj pod državno upravo italijansko podjetje tovarna »Società anonima Cemento Portland dell' Adriatico« v Splitu.

Premoženje so zaplenili grofu Ivanu Fanfonje iz Trogira v Dalmaciji. Obdolžen je veleizdaje.

Muravec Jože iz Čepovana je izgubil na begu ženo, brata in dve hčeri. On stanuje sedaj v št. Rupertu na Dolenjskem. Županstva se prosijo, naj bi opozorila njegove ljudi na njegovo bivališče in mu pišejo, da pridejo njegovi doli — ali pa on k njim!

Nesreča s plinom. 7-letni Marij Zamparo, ki je bival zadnji čas pri svoji stari materi 65-letni hišnici Mariji Mahne v Trstu, se je te dni igral v sobi s tem, da je odpiral in zapiral plinovo napeljavno. Ko je končal igro je najbrže pustil cev odprto. Staro mater je uhajajoči plin kmalu zadušil, dečka pa omamilo. Ko je zvečer neka stranka prišla v stanovanje, je bila žena že mrtva dečka so pa v bolnišnici kmalu ropet obudili.

Išče se Ivan Lango, vojak, iz Kala. Naslov naj se sporoči njegovi ženi Stefaniji Lango, sedaj stanujoči v Zg. Pirničah št. 10, p. št. Vid nad Ljubljano.

Poslani naslovi. Marija Zbogor z družino, doma iz Lahke št. 105, Banjšice, stanuje sedaj v Dobruški vasi št. 20, pošta Skočijan na Dolenjskem. — Alojzija Zbogor iz Lahke št. 112, Banjšice, stanuje sedaj z družino v Stari vasi, pošta Skočijan na Dolenjskem. — Marija Bremec iz Lokvi št. 34 stanuje sedaj z družino v Loki št. 1 (pri Plutu), pošta Črnomelj, Dolenjsko. — Ivana Testen, begunka iz Banjšic, naznana svojem možu Matevžu Testen, da biva na Raki na Dolenjskem.

Avtomobil je pritisnil na cesti na Angelski gori 80 let staro begunko Marijo Černe iz Grgarja ob neki zid ter ji zlomil desno nogo.

Ljubljanske novice.

IZ MESTNEGA APROVIZACNEGA ODSEKA DNE 19. OKTOBRA 1917.

Moke za peko kruha še do danes ni dobila mestna aprovizacija toliko, da bi mogla biti brez skrbi, da bo Ljubljana preskrbljena s kruhom. Bati se je najhujšega. Prav lahko se zgodi, da bo mesto čez nekaj dni brez kruha. 150 vagonov žita, ki je bilo namenjeno za Kranjsko, je vsled tran-

sportnih težko ostalo na Štajerskem. Vodstvo aprovizacije je ponovno opozorilo vsa merodajna vodilna mesta na preteče nevarnosti. Strašne posledice znajo nastati, če bo ostalo prebivalstvo brez kruha. Odgovornost za to gotovo ne zadene aprovizacije. Z vsem so nas že tako na tenko omerili in sedaj še na enkrat kalamiteta z moko. Zakaj je ravno Ljubljana vedno prizadeta? Znano je, da je n. pr. že lansko leto sosedna Štajerska vedno dobivala na izkaznice polno racijo moke, dočim se je Ljubljana dosledno prikrajševala. Z večnimi obljubami, saj dobiti vse naknadno, za kar ste sedaj prikrajšani, ne bodo želodci polni, posebno ne, če se obljube nikdar potem niso izpolnile. Ljubljana prav ničesar drugega ne zahteva, kakor to, da se ji da tisto, kar druga mesta že dobivajo. Ker so skladišča aprovizacije malone prazna in moke od nikjer ni, bo mogoče razdeliti na močne karte le po pol kg moke za kuho. Prebivalstvo je zopet prikrajšano že pri tako pičli, postavno zagotovljeni raciji. Aprovizacija je podvzela energične korake, da dobi naknadno prikrajšane množine moke. C. kr. dež. vlada je celo zagotavljala, da dobi mesto poleg običajne racije še nekaj več moke nakazane. Sedaj pa zaostajamo še za običajno racijo. To nikakor ne gre!

Še hujše perspektive se kažejo o preskrbi krompirja. Mesto obljubljenih 400 vagonov, je prejela aprovizacija do danes komaj 50 vagonov krompirja. To je še manj kot lansko leto! Več kot polovico Ljubljane si je lansko leto preskrbelo krompir na deželi. Letos je to nemogoče. Glede na preskrbo s krompirjem so Ljubljano popolnoma odtirali od dežele, in če si kdo vendar le osmeli, da prinese par kilogramov krompirja z dežele, mu ga po cestah in mitnicah konfiscirajo. Prebivalstvo je zato navezano zgolj na aprovizacijo, in s 3 kg na osebo za 14 dni je malo težko izhajati, če drugih živil ni. Kakor pa danes kaže, še te skromne množine aprovizacija ne bo mogla redno razdeljevati, ker je dovoz krompirja malone odpovedal. Tudi glede na krompir je aprovizacija že nešteto krat opozarjala C. kr. vlado, da mora biti mesto takoj jeseni preskrbljeno, ker je po lanskim izkušnjah potem to nemogoče. Danes mora dobiti vsakdo vtis, da se vse odlašuje in zavlačuje. Zopet vse polno obljub in nikjer krompirja. Aprovizacijski odsek ob zadnji uri opozarja vse poklicane činitelje, da pridejo od obljub do dejani. Težka bo odgovornost pred lačnim prebivalstvom, če se ne zastavijo energično vse sile, da dobi Ljubljana krompir. Brez krompirja prebivalstvo živeti ne more!

Ljubljansko okolico so preplavili razni prekupci in kupujejo, ker je zelje zaseženo, v velikih množinah svežo repo. Do 100 vagonov repe so naložili že na ljubljanskih in okoliških kolodvorih in prevažajo repo v Trst in druge kraje. Mestna aprovizacija je že pred sezono prosila dež. vlado za rekvizicijo repe. Do današnjega dne še ni nobenega odgovora. Rekvizicija se bo pač izrekla, ko repe več ne bo. Repo so nakupili spekulante nešteto vagonov po 65 do 80 K za 100 kg. Očitno in nesramno prekoračenje ravnalnih cen. Več vagonov, preko ravnalnih cen plačane repe, je mestni magistrat zaplenil in izročil aprovizaciji, ki razdeli repo med prebivalstvo. Repe se bo razdeljevala pri ubožni akciji, kakor tudi po normalnih cenah onim, ki niso deležni ubožnih akcij.

Aprovizacija razpolaga z malo množino kavičnega nadomestka. Blaga pa ni toliko na razpolago, da bi ga mogla dobiti cela Ljubljana. Zato se kavin nadomestek razdeli najprvo okrajem na periferiji mesta. Ko pridejo zopet nove pošiljave, dobe kavin nadomestek drugi okraj. Razdelilni načrt se še objavi.

S petrolejem je neznosna kalamiteta. Skromne zaloge bo mestna aprovizacija razdelila.

Premoga ni. Niti najnujnejšim zahtevam prebivalstva, ki hoče premog za vsakdanjo kuho, ne more aprovizacija ugoditi. Vsled neznatnih zalog je nemogoče drugače razdeljevati premog, kot da od sedaj razdeljuje mestna aprovizacija. Aprovizacija se je resno trudila in se še trudi, da dobi Ljubljana premog. Neštevilne osebne in pismene intervencije so do danes še malo zalegle in odpira se žalostno poglavje aprovizacije s kurivom, ki je vedno bolj težko, čim bolj bitise bliža zima. Če bo vsaj za kuho mogoče dobiti dovolj premoga, je veliko vprašanje. Veliko pomanjkanje kuriva gotovo ne bo rešeno, če bodo merodajna mesta nakazovala neznatne množine premoga, ki pri današnji potrebi ne pomeni skoraj nič.

× × ×

Ij Zanimivo predavanje v deželnem gledališču danes ob pol deveti uri. O vojskovanju s potapljalnimi čolni bo nocoj v Kinu Central v deželnem gledališču v dobrodelne namene predvajajoč slike in filme predaval g. linijski poročnik Wickerhauser iz vojnega poročevalskega stana. Cene prostorov so navadne. Začne se predavanje, ki bo seveda nemško, ob pol 9. uri zvečer.

Ij Umrla je hišna posestnica gđica Marija Špoljarič. N. v m. p.

Ij Nadaljevanje pouka na srednjih šolah. Uradno se nam poroča: Ker so se moralne ljubljanske srednje šole zaradi izrednih razmer začasno zapreti, se je poskrbelo, da se bode pouk za učence teh šol saj deloma nadaljeval, in sicer za učence 6., 7. in 8. razreda tukajšnjih treh gimnazij na C. kr. moškem in ženskem učiteljsku, za učence 6. in 7. razr. tukajšnje realke na realki sami. Za gimnazije se uredi pouk takole: Učenci imenovanih treh razredov I. in II. državne gimnazije se bodo poučevali od ponedeljka dne 22. oktobra naprej ves teden dopoldne od 8. do 12. ure, učenci istih treh razredov nemške gimnazije pa popoldne od 2. do 6. ure, naslednji teden od 29. oktobra naprej se bode vršil ta pouk obratno itd. — Gimnaziji naj se zbero zanesljivo v ponedeljek ob gori določenem času na C. kr. moškem učiteljsku, kjer se jim odkažejo razredi, realčni pa izvedo o ureditvi svojega pouka, kar je potrebno, na lastnem zavodu.

Ij Samoumor ali zločin? Danes zjutraj so na Sv. Jakoba nabrežju iz Ljubljane potegnili truplo neke neznane ženske, ki je imela na vratu in roki prerezane žile. Tozadevne poizvedbe se vrše.

Ij Urad za begunske podpore se je preselil z mestnega magistrata k C. kr. okr. glavarstvu v Hrenovi ulici št. 11, kjer posluje od ponedeljka, dne 21. t. m., naprej vsak dan od 2. do 6. ure popoldne.

Ij Ubegli prisiljenec prijet. Dne 15. t. m. je pobegnil iz tukajšnje prisilne delavnice 50-letni čevljar in prisiljenec Peter Mavc. Predvčerajšnjim ga je pa v Nadgorici prijelo orožništvo in izročilo okrajnemu sodišču.

Ij Meso ubožne akcije. Od več strani prihajajo pritožbe glede slabe kakovosti mesa. Mestna aprovizacija obžaluje, da ne more postreči prebivalstvu z boljšim blagom. Klavno živino preskrbuje deželno mesto.

Ij 25letni jubilej. Gosp. R. Sitter, kurist tvrdke Ivan Jax in sin, tovarniška zaloga šivalnih in pisalnih strojev v Ljubljani, je dne 15. t. m. obhajal 25letnico svojega delovanja pri omenjeni tvrdki. Jubilar je v vseh 25. letih neutrudljivo deloval v prosep tvrdke, katera se mu v veliki meri zahvaljuje, da je tako na ugledu kakor na razvoju pridobila. Želimo mu obilo sreče.

Ij Soška umetniška godba svira v nedeljo zvečer v kavarni Evropa v prid vdovam in sirotam padlih vojakov. Začetek ob pol 8. uri. Vstopnina 2 K.

Ij Meso za gostilničarje. Mesto danes bo oddajala mestna aprovizacija meso gostilničarjem jutri, v nedeljo, dne 21. t. m. dopoldne.

Ij Nakazilo moke trgovcem. Trgovcem se bode nakazovala moka v ponedeljek, dne 22. oktobra 1917, ob 9. uri v mestni posvetovalnici.

Ij Krompir za IV. okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala v ponedeljek, dne 22. oktobra, torek, dne 23. t. m. in v sredo, dne 24. t. m. strankam četrtega okraja na Dunajski cesti pri Mühleisnu, krompir. Določen je tale red: v ponedeljek, dne 22. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 100, od 9. do 10. ure št. 101 do 200, od 10. do 11. ure št. 201 do 300; popoldne od 2. do 3. ure št. 301 do 400; od 3. do 4. ure št. 401 do 500, od 4. do 5. ure št. 501 do 600. — V torek, dne 23. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 601 do 700, od 9. do 10. ure št. 701 do 800, od 10. do 11. ure št. 801 do 900, popoldne od 2. do 3. ure št. 901 do 1000, od 3. do 4. ure št. 1001 do 1100, od 4. do 5. ure št. 1101 do 1200. — V sredo, dne 24. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 1201 do 1300, od 9. do 10. ure št. 1301 do 1400, od 10. do 11. ure št. 1401 do konca. Vsaka oseba dobi 10 kg, kg stane 30 vin.

Ij Premog. V kratkem se objavi razglas magistrata radi premoga in drugega kuriva. Opozarja se že sedaj na sledeče: Premog se bode oddajal od 4. novembra naprej le na karte za premog. Vsaka stranka, ki hoče imeti karto za premog, mora izpolniti za to predtiskano vprašalno polo, v kateri se mora natančno navesti: 1. Kolikokrat na dan se kuha na štedilniku; 2. koliko peči se kuri v prostorih, katere rabi stranka zase, in koliko peči se kuri v prostorih, katere oddaja stranka podnajemnikom ter 3. koliko ima stranka drv in premoga, 4. Podnajemniki, to so tiste stranke, ki niso najele stanovanja od hišnega gospodarja temveč od kake druge stranke v hiši, ne dobe teh vprašalnih pol, ker mora glede peči, ki se nahajajo v prostorih podnajemnika, podati izjavo ona stranka, ki je oddala podnajemniku stanovanje. — Hišnega gospodarja se smatra kot hišno stranko. 5. Vprašalne pole se bodo dobile pri krušnih komisijah, ko bode objavljeno v listih. 6. Izpolnjene vprašalne pole se morajo oddati hišnemu gospodarju, kateri predloži vse vprašalne pole svoje hiše pri krušni komisiji in sicer osebno ali pa po kakih tretjih osebi, kateri mora hišni gospodar v to svrhu izročiti vse vprašalne pole in pa hišno legitimacijo. Od strank samih se vprašalne pole ne bodo sprejemale, če ne predlože tudi hišno legitimacijo. 7. Vprašalne pole mora podpisati hišna stranka in hišni gospodar, ka-

tera sta tudi odgovorna za resničnost podatkov. Če ima kdo iz v e n svojega stanovanja najete za obrt še posebne prostore, mora predložiti vprašalno polo v podpis tudi onemu hišnemu gospodarju od katerega ima najete obrtne prostore. 8. Prestopke radi nepravilne napovedi v vprašalni poli itd. bode kaznoval mestni magistrat po § 18 že objavljenega ukaza C. kr. deželne predsednika za Kranjsko z denarnoglobo do 20.000 K ali z zaporom do 6 mesecev.

Ij Pomanjkanje stanovanj. Znano je, kako pomanjkanje je v Ljubljani za stanovanja. Če pogledamo v inserate, koliko ljudje ponujajo, da bi dobili sobe. In kake težave ima n. pr. magistrat za nastanjanje nje častnikov. Saj pa tudi ni čudno. V našem mestu je toliko priseljencev, kakor razmeroma nikjer drugod ne. Posebno ženski je izredno veliko. Lahko rečemo, da so v žensstvu tukaj zastopane vse avstrijske narodnosti. Nič proti ubogim beguncem. Nekje morajo biti. Vprašanje je pa, kaj imajo tu opraviti Tržačanke, Dunajčanke, Gračanke, Ogrke, katerih je tu nebroj. Samo, da delajo te »gospe«, kakor se nazivajo, draginjo in drenj po ulicah in kavarnah, a imeti hočejo najboljša stanovanja. Temu je prav lahko od pomoči. Merodajne oblasti naj vse te »gospe« zavrnejo tja, odkoder so prišle, kakor to delajo drugod, pa bode mesečnih sob prav gotovo preostajalo. Če se to izpelje, se pač ne bode godila krivica nobeni, saj tu nimajo ničesar iskati in doma rajše pletejo nogavice in šivajo perilo za naše potrebne vojaške, ne pa tu, pred fronto, postopati ter krasti Bogu čas, potrebnim ljudem in oblastim pa biti v nadlego!

Dobra duša. Te dni je hodil po izanškem kotu nek neznan človek z nahrbtnikom ter prosil za nekega tamošnjega rojaka, ki je v Ljubljani višji uradnik, raznih živil. Milo je slikal svojo »revščino« in mehčal izancem s tem srca. Ljudem se je sicer čudno zdelo, da bi bil ta gospod kar nenadoma zašel v tako siromaštvo, da pa njihov sorojak z družino vred ne pogine gladi, vendar niso mogli dopustiti in so naložili »usmiljenemu« neznancu poln nahrbtnik. Seveda uradnik o tem ni vedel ničesar in je kajpada navihani goljuf to nesel domov za-se. So res še »usmiljeni« ljudje na svetu! Pa šalo na stran! Ne le, da je na ta način čast omenjenega gospoda hudo žaljena in je danes osramočen, ker mislijo njegovi sorojaki, da res pošilja berače domov po živež, ampak tudi ljudje se na ta način oškodujejo in bi vsekako bilo zelo zdravo tako zalogo izslediti in jo občno kaznovati. Res je vojska zasekala hude rane, a ravno potrebni trpe pomanjkanje in glad; so pa ljudje — in teh ni malo — ki hočejo živeti od samih podpor, miločin, prosjačenja in goljufije, da bi se pa oprijeli dela, niti ne mislijo, saj je tako bolje! Kaj bode, ako bode vse hotelo živeti brez dela, z beračenjem od pisarne do pisarne, od hiše do hiše, od prostitucije. Kaže se nam strašna slika bodočnosti, posebno v žensstvu! Le pogledite jih! Z dežele je prišla ubožna dekla, sedaj pa hodi v svili po ulicah. Preje je bila uboga delavčeva hčerka, a danes vse šumi okoli nje! Bode treba razmišljati in tudi kaj pozitivnega ukreniti proti tej rak-rani. Pa hitro, dokler se še nadaljni pridni svet ne izpridi! Gnilo ločiti od zdravega!

Ij Izgubila se je v Nunki ulici večja svota denarja. Pobralla ga je neka znana ženska. Poziva se, da prinese najdeni denar na policijo ali na Sv. Petra čisto 52, ker sicer se je bo sodno zasledovalo.

Ij Izgubila se je v soboto 12. t. m. od Rudnika do Škofljice železniškega legitimacija in denarnica z 100 kronskega bankovcem. Pošten najditelj naj to odda proti dobri nagradi g. Franc Gradu, želez. čuvarju v Škofljici.

Ij Zatekel se je mali ostrodlak psiček fox, bele barve s črno-rujavimi ušesi. Sliši na ime »Šnapi«. Odda naj se Erjavčeva cesta 12, pritličje.

Izgubil se je majhen črn psiček pod imenom »Šnaperle«. Odda naj se Gljnska ul. 5, proti nagradi.

Ij Najdena je bila dne 18. t. mes. na magistratu manjša svota denarja, za katero naj se izgubitelj zglaš pri predsedstvenem slugi Iv. Suhadolniku.

Darovi.

poslani našemu upravnistvu mesto venca na grob št. J. Kreka: Z nagrobni spomenik: Vinko Vabič, trgovec, Zalec, 100 K; stotnik Jeršinovec in nadporočnik Maršič (v Schärdingu, možu - apostolu Jugoslovanov) po 50 K; tovarnar Dragotin Hribar, Ljubljana, kot prijatelj in posredovalcu miru, 50 K. — Za oslepele vojaške: Družba pri Nacetu v Ljubljani 50 K; Fran Smit, kurat v Branici, 50 K. — Za goriške begunce: Fran Smit, kurat v Branici, 50 K. — Za patronat Vincencijeve družbe: Dekan J. Ev. Bešter, Postojna, 50 K.

Za »Krekov dom« je daroval društvo »Dobrodelnost« g. Ivan Vrhovec, knjigovodja Gospodarske zveze, 100 K. Bož blagoslovi združene Jugoslovane!

Cita in Boročević.

Župnik-infanterist I. Maierhofer.

Prvih dni letošnjega junija na kraški fronti ne bom pozabil. Pa so bili tudi utišali. V zaledju seve nimati priložnosti, da bi gledali z lastnimi očmi velikanske dogodke sedanjega velikega časa, ni vam dano, da bi jih soustvarjali z morilno puško in lastno krvjo. Zato pa tudi ne morete imeti tistega divnega, duševnega razpoloženja in užitka, ki ga nam nudijo tukaj veliki doživljaji sedanjega zgodovinskega časa. Ah, tiste ure med življenjem in smrtjo! Človeku se dozdeva v njih, kakor bi bil že izven telesa, že prost duha moreče materije in pije tako slast čistega, najvišjega življenja. V takih urah tostransko človeško življenje ne šteje nič, štejejo le ideje!

Take ure nas vizgajajo! V takih urah se spenjujejo junaške duše!

Pa je nekaj čudnega, navadnim ljudem nepojmljivega v teh junaških dušah. Velikostne vrednote svojega življenja junak ne ceni, ne občuti. Ves hladen stopa v pogin, brez vsakega čuta gre nad nasprotnika. A kak neznan dogodek, n. pr. kaka kartica od njegovih ljubih, ga stori otroka, norega: skače, pleše, poje, vriska, objema tovariše, poljublja kartico, kakor bi bila draga oseba v resnici pričujoča v njej. Časopise prebiramo strastno. Politične pojave, posebno tiste, ki se tičejo lastnega naroda, komentiramo z velikansko vnemo. Zavoljo njih zborujemo, debatiramo, sklepamo, kakor bi bili v rimskem senatu in bi šlo za podjarmljenje Kartage ali ugonobljenje Hani-bala.

Zdaj si pa lahko mislite, da smo bili kar v ekstatzi, to je začelo letošnjega junija kar ekstatzi: ko je razveljavil zborni, prestolni govor, deklaracija Čehov in Jugoslovancov, dvoje Clam-Korošec, Krekov govor, amnestija, odkritja vojnopravniških škandalov — to je bil bobneči ogenj političnih dvainštiridesetkarjev!

Deklaracija Jugoslovanskega kluba! Naj bi videli nje učinke tu na fronti! Mi Korošci smo bili kar iz sebe. Objemali smo zaporedoma Štajerce, Kranjce, Primorce, Dalmatince, Bosance. Če bi tedaj došlo povelje: Gorico vzeti na vsak način! Slovenci in Hrvači bi jo bili zavzeli sami! Bili smo v resnici vsi prevzeti Koseskijeve baharije: »Šest jih pade, kjer porine!« Jaz sam sem mislil, da imam tri Krpane v sebi. Od tega časa naprej končujem vsako pismo, katero pišem prijateljem, z voščilom: Srčne pozdrave in nove meje!

V ta veletok tako važnih dogodkov sta se pa vpletla tukaj na kraški fronti dva nadvse mila in lepa dogodka: prihod cesarja Karla dne 2. junija in prihod cesarice in kraljice Cite dne 3. junija.

Danes Vam hočem opisati le prihod naše, nadvse ljubljene Cite.

Kdo bi si mislil, da bo prišla cesarica na strašno soško fronto in to v dnevih, ko se je bil najhujši boj za Grmado! Kdaj in kje je brati v zgodovini, da bi se podala kaka cesarica ali kraljica na bojišče sredi strašne bitke!

Hoteli smo v vasi S. ravno snemati vence s slavočlovkov, ki smo jih postavili dan poprej za cesarjev prihod, kar prihiti službojuči narednik in zakliče: »Pustite vse pri miru! Cesarica pride!« Velikansko prese-nečenje!

»Cita pride, Cita!« je letelo od ust do ust.

Bliskoma smo zleteli ven na Kras, trgali cvetke, lomili vejice in zelene vršiče za svojo — Cito. Ranjenci so zapustili svoje postelje in se pomešali med nas. Neskončno ganljivo je bilo videti, kako so se zibali po kraškem pečevju od palicah in berglah, vsi obvezani, v svetlomodrih dolgih bolniških suknjah. Vse bolečine so bile pozabljene, vsak je hotel lastnoročno privleči nekaj v proslavo svoje ljubljene Cite.

Ob enajstih popoldne smo izvedeli, da pride; ob dveh popoldne je naznanila postavljena straža: »Dohajal! Trije avtomobili!«

Naši živci so drgetali. Naš poveljnik, rodod Poljak, visok in širokopleč, pride in spove: »Vsakdo zakliči vojaški pozdrav v svojem jeziku!«

Da, tu na soški fronti imamo narodno enakopravnost!

Prvi avto je že tu. v drugem je — Cita! Živio, hura, nazdar, eljen!

Cesarica se vzdigne v avtomobilu, mah-a z obema rokama in se smeji iz celih lic. Naši pozdravi so vzkipele v bučeč grom. Moja duša je plavala v morju slasti, mahal sem s kapo in vpil »Živio!« kot besen, da sem se malo oškodoval za tiste zadržane »Živio!«-klince, katere bi rad še klical leta 1911. v pozdrav tedanjemu našemu cesarju Fran Josipu, ko se je peljal po slovenskih tleh na Koroškem, pa me je gnal neki surovi žendarm daleč proč v zahrbtje zbrane množice!

Lahno in prožno kakor gorska vila, ki stopa iz temne šume čez rožni breg v hladilno kopel gorskega jezera, je stopala Cita iz avtomobila, iz lože jezera, kajti njen avto je bil ves posut z lepimi rudečimi cvetkami. Zdel se mi je kot balkonček kmetske hiše na Gorenjskem, v kateri prebiva stara mati s tremi nevestami.

Škratnordeči pajčolan je pihljal krog njenih črnih bohotnih las in njenih mladih lic in zopet se je nasmejala, da so se zasvetili njeni lepi zobje, in vse to je bilo tako lepo, tako ljubko, da smo bili hipoma vsi zaljubljeni in nori vanjo.

Galantno, kakor srednjeveški vitez, ji je pomagal iz voza — Boročević.

Kakšna razlika med Boročevićem od včeraj in Boročevićem od danes! Včeraj je sedel zraven cesarja v avtomobilu, pa bil je ves Mart, trd, neizprosni, jeklenih potez, nekoliko bled, najbrž posledica vojnega položaja »grmadnih« skrbi. Danes pa je že židane volje, rdečica in smeh mu jasni veliki lici. Seve so došla od Grmade dobra poročila in smeje se lahko kakor Napoleon po zmagi pri Avsterlicu, a jaz mislim, da je glavni vzrok njegovega dobrega razpoloženja — Cita sama. Žarki njene ljubeznivosti in lepote so obsijali tudi njega.

Da, kamor stopi Cita, tam se širijo srca, tam zaraja veselje in smeh.

Lahkih nog, kakor Jettejeva hči, in vendar častito, kakor Salomonova mati, je šla skoz naše vrste.

Šla je naravnost v barake, kjer so ležali težko ranjeni. Čez tristo jih je bilo ta dan, žrtev desete soške bitke. Vsak dan seve dohajajo novi ter se odvažajo zopet dalje po železnici, kakor hitro so le količ-kaj sposobni za transport. Avtomobili drče kar naprej, »promet« je velikanski. Razen te je še 15 drugih bolnic na tej fronti.

Stopivši v prvi oddelek je bila cesarica vsa izpremenjena, vsa druga. Sladki smeh je izginil z njenih rožnih lic in ko je stala pri prvi postelji, v kateri je ležal v svojih bolečinah soški junak, kateremu je strla sinoči sovražna granata desno nogo in desno oko, se mi je zazdela kot kip žalostne Matere, stoječe pod križem Svojega Sina. Prevzeta blagega sočutja se je sklonila, premagavši prve hipe groze, nad re-veža-junaka in ga je gladila nežno po zbledelem licu. Velika solza se je zasvetila junaku v še zdravem očesu in mu je drsela čez lice. Cesarica je potegnila svoj beli robec in je ujela vanj junakovo solzo.

Z neznansko milim glasom ga je potem vpraševala po njegovih domačih. Nazadnje mu je dala Marijino svetinjo, podobico z molitvijo in zavitek cigaret.

In vsakega vseh teh tristetih zbitih junakov je obdarila istotako. Vsakega je nagovorila v njegovem materinem jeziku. Njen adjutant je moral poprej vsakega vprašati po njegovi narodnosti. In vsakemu je potem podarila molitvico z besedilom njegovega jezika. To je edino pravo avstrijanstvo! Slovenski narod! Proč z vsakim pesimizmom ob takih dejstvih! Videl pa sem, kako so se razvedrila lica mučeniških junakov, ko so zaslišali svoj mili materini jezik iz ust cesarice! Nobeno darilo bi jih ne bilo razveselilo tako kakor nagovor v materinščini. Da, materini jezik je bil lek in med njih žalostnim dušam. Bog večni Ti plati, carica! V Tvojem carstvu bo dobro biti. Narod si bojo zidali v n'jem svoje šotore: Nemci svojega, Čehi svojega, Ogrji svojega in Jugoslovani, Tvoji Benjamine, tudi svojega. (Dalje v ponedeljek.)

Vojno-posojilno zavarovanje družbe „ANKER“.

Kot pri 6. vojnem posojilu, namerava »Anker« sodelovati tudi pri 7. vojnem posojilu potom po njem započete vojnopo-sojilnega zavarovanja. Preizkušena načela »Ankerjevega« vojnopo-sojilnega zavarovanja ostanejo nedotaknjena. Nudilo se bo zopet zavarovanje brez zdravniške preiskave; zavarovanje se sklone brez vseh formalnosti in brez vsakega naplačila enostavno z izpolnitvijo ponudbene-ga vzorca. Premije se bodo mogle plačevati kot doslej v letnih, polletnih, četrletnih ali mesečnih obrokih, v podjetjih celo v tedenskih obrokih, vendar je v interesu vsakega zavarovanca, da plačuje četrt-ali polletne obroke.

Krog za zavarovanje sposobnih oseb se v nasprotju s VI. vojnim posojilom razširi na ta način, da se bodo mogli sprejeti v zavarovanje tudi otroci pred dopolnje-nim 14. letom, pod pogojem, da se v sluč-aju smrti pred dopolnjenim 14. letom izplačajo samo vplačane premije. Sleko-prej se morejo zavarovati osebe, ki se na-hajajo pri vojakih.

Da se ustreže mnogostranski želji zavarovancev, naj bi se čimprej vročilo zavarovano vojno posojilo in bi tako prišli kolikor mogoče naglo do popolnega užit-ka tega visokobrestnega vrednostnega papirja, se je sklenilo uvesti krajša doba.

Visokot premij, pri katerih se bode zavarovancem odštel visok prinos vojnega posojila, se bode naravno določila po načinu in emisijskem kurzu novega vojnega posojila, ki doslej še nista znana; vse-liko se pa odmeri čim najnižje mogoče in enakomerno za vse osebe, ki so rojene po 1. maju 1862. Vojna doklada se ne bode pobirala, enako nikake kolkovne pristoj-bine in nikaki drugi stranski stroški.

Za kolektivna zavarovanja celih urad-niških ali delavskih skupin obstoji izred-no ugodna posebna naprava.

Posebno ugodne zavarovalne možno-sti nudi »Anker« tudi onim osebam, ki ho-čejo skleniti zavarovanja za višje zneske z zdravniško preiskavo. Najnižja vsota zavarovanja za take police z zdravniško preiskavo znaša 5000 kron in je neomeje-na navzgor. Pri tem se uvede zavarova-nje z zmerno premijo, pri kateri se bodo znižavale premije od 3. leta zavarovanja zajamčeno za 9% in vsako nadaljnje leto za 3% več, torej v 5. letu za 12%, v 6. letu za 15% itd. Nadalje se bodo znižale pre-mije tudi na ta način, da se bo zavarovancu vsako leto vpisavala v dobro raz-lika med izkupičkom kupona zavarovane-ga vojnega posojila in med obrestmi dol-ga, ki se za celo zavarovalno dobo za-jamčijo s 5% in računajo od nakupne ce-ne vojnega posojila. Ker znaša ta razlika pri sedanjem donosu vojnega posojila za vsakih 1000 kron zavarovalne vsote 9 K na leto, bo znašal prihranek pri sklepu vojn-po-sojilnega zavarovanja pri vsakih 1000 K nasproti normalnemu zavarovanju 20 × 900 = 18.000 K, pri tem pa še niso vračunjene obresti tega znatnega kapi-tala.

Pričakovati je, da se bo zavzelo ob-činstvo za ta zavarovanja z zdravniško preiskavo vsaj v oni meri, kakor za zava-rovanja brez zdravniške preiskave.

Vključ tem izrednim prednostim, ki jih nudimo v interesu vojnega zavarova-nja, je neobhodno potrebno osebno nago-varjanje. Občinstvo se mora obiskati ter dobiti ustna pojasnila. Apelujemo tedaj na vse, ki čutijo v sebi zmožnost za to delo in razpolagajo s potrebnim časom, naj se oglase pismeno ali ustmeno.

»ANKER«

družba za življenjsko in rentno zavarovanje

Glavna poslovalnica:

Gradec, Raubergasse št. 20.

Naj se odreže in dopošlje!

Pripravljen sem sodelovati pri VII. vojnem posojilu kot nabiralec in prosim tozadevnih navodil:

Ime:

Stan:

Bivališče:

Osma c. kr. avstrijska razredna lo-terija. Zrebanje 5. razreda traja od 10. ok-tobra do 7. novembra t. l. Srečke za ta razred priporoča poslovalnica c. kr. av-strijske razredne loterije Ljubljanske kre-ditna banke v Ljubljani in njene podruž-nice v Celju, Celovcu, Trstu, Splitu in Go-rici (sedaj v Ljubljani). Cena srečk: Cela K 200.—; polovica K 100.—; četrtnina K 50; osminka K 25.—.

Modni salon

S. Počočnik

Ljubljana, Gračišče 7.

P. delavnica za obračanje in moderniziranje garderobe za gospode in dame.

Dobri krojaški pomočniki in šivlje

se sprejemajo proti dobri plači.

Naročila iz dežele se istotako sprejemajo.

Trgousko učilišče in vzgojevališče v Ljubljani.

Pričetek šole

v četrtek, dne 25. oktobra.

Zunanji učenci se zbero ob 8. uri pred zavodom.

Artur Mahr,
ravnatelj.

Pogreb gđ. Marije Spoljarič bo jutri v nedeljo ob 4. uri popoldne, ne ob 3. uri kakor je javljeno v mrtvaškem na-znanilu.

Pri debelosti, trganju, sladkorni bo-lezni, vsakovrstnem motenju v prehrani, čisti naravna »Franz-Josef«-grenčica čre-vo enako naglo kot milo, zboljša delavnost želodca in jeter in zdatno pospešuje pre-bavo.

Učiteljica

sprejema privatno pouk v slovenščini in nemščini za ljudske šole.

Sv. Petra nasip št. 59 prtljiče od 1. do 2. ure popoldne.

Vinskih sodov

približno za 200 hl v meri od 56 l do 15 hl proda K. Kovač. Stari trg pri Rakeku.

Kupim

vinske drože ter tropine

v vsaki množini. Cenjene ponudbe naj se pošiljajo trdki Robert Diehl, Celje.

Acetilenski aparat

z 12 svetilkami v dobrem stanu je naprodaj pri Ivanu Slabanja, Kamnik.

Kupim 3. dobro ohranjene

vinske sode

á od 20—30 hl. Ponudbe na A. Gufer, Jesenice Gorenjsko.

Dobro ohranjen

kožuh

proda za 300 kron v denarju alu blagu. Kizak, Kolodvorska ulica 35.

Proda se

molzna koza

s kozličem zaradi pomanjkanja krme pri Janezu Vodiškar Zg. Zadobrova št. 13. pod Ljubljano.

Suho, dobro dozorelo

seme solčnih rož

kupi Mat. Dežman, Ljubljana, Kopitar-jeva ul. 6.

Framydol je sredstvo za pomlačenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno nobarva. 1 steklenica s poštnino vred 2-70.

Rydyol je rožnata voda, ki živo pordeči brado lica. Učinek je čudovit! 1 steklenica s poštnino vred 2-45. Povzeteje 5 vinarjev več. Naslov za naročila: **JAN GRULICH**, drožerija pri angelu, Brno 643, Morava.

Slav. občinstvu in gosp. trgovcem priporočam slamnate čevlje (šolne) in slamnate podplate za v čevlje

katere sem začel izdelovati, tako da ustrežem lahko vsaki zahtevi. Ker je druga obutev tako draga, hode ta za osebe, ki imajo opravilo v sobah, prav dobro došla. Naj vsak poskusi! **FRANC CERAR**, tovarna slamnikov v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani. 1622

Kontoristinja

veščta slovenskega in nemškega jezika, se sprejme v eksportno trgovino jajc in perutnine na deželi. Ob prostem času tudi pomaga v gostilni. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na upravo pod S. K. 2680 (3)

Hlapec h konjem

samski, srčnoj. loč, se išče za mlin blizu Ljubljane v trajno službo. Vajen mora biti vsega hišnega in poljskega dela. Hrana in stanovanje brezplačno. Dela zmožni invalidi ali begunci se tudi sprejmejo. Vpraša naj se 2685 Resljeva cesta 30 v Ljubljani.

Pridno dekle za vse

ki zna tudi nekoliko kuhati, se sprejme takoj. Ponudbe s sliko na naslov ga. **Mija Moll**, soproga trgovca, Trbovlje 1, Štajersko.

Jožef Jug

pleskarski in likarski mojster

Ljubljana, Rimska cesta 16

se priporoča cenj. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Solidna in točna postrežba. Jamčim, da delam samo s pristnim firnežem.

Prevzamem v najem stanovanje

z eno ali dvema sobama in kuhinjo ali pritlično hišo z vrtom v bližnji okolici mesta Ljubljane. — Naslov pove uprava lista pod št. 2682.

2 spretna pomočnika

se sprejmeta za čevljarsko obrt. **Mijo Blaznik**, Škofja Loka.

DEKLE

21 let staro, ki zna dobro šivati, kuhati in gošpodinjiti, zmožna slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, izveščana v računstvu, želi primernega mesta. Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod št. 2674

Kupi se vsaka, tudi najmanjša množina dobro posušenih

olupkov hrušek in jabolk vsako posebej, po 2 K in dobro posušene prešene hruške in jabolke po 80 vin. kg. Ponudbe in pošiljatev se prosi na trdko **Franc Kos** v Ljubljani.

Slovenske narodne pesmi za cete in pate

Priredil in izdal podpisani. Izšlo je osmero zvezkov. Sedaj so na razpolago vsi zvezki. Pesmi se tudi lahko spremljajo na gosli in kitari. Zvezki so po K 250. Brez denarja se v teh časih ne pošilja. Povzetje je drago in na račun naročnika. Ako ste praktični, pošljite denar naprej (pa ga potem ni treba) in dobite zvezke poštne prosto. Pod svoj različni naslov na nakaznici napišite številko zvezka, pa je vse v redu. Na drugo stran sedaj ne pišite. Zvezek III. ima v II. izdaji pojasnilo za začetnike. Zadnja dva zvezka vsebujeja narodne ljubavne pesmi. Požurite se, dokler je zbirka polna.

Priporočam se **IVAN KIFERLE**, Krojaška ulica 3, II. nadstr., Ljubljana.

Dober žagar

ki se razume na vse tozadevne posle, išče mesta s hrano in stanovanjem. — Cenjene ponudbe na **Valentin Ferjan**, žagar, Javornik št. 17, Gorenjsko.

F. BATJEL (prej v Gorici) Ljubljana, Stari trg št. 20
Moška in ženska dvokolesa se s staro pnevmatiko, sivalni in pisalni stroji, gramofoni, elektronične žepne svetilke. — Najboljše baterije. Posebno nizke cene za preprodajalce. 1775
Mehanična delavnica na Starem trgu 11

Prazne vreče

vsake vrste, suhe gobe, kumno, jarež in druga semena kupuje vedno in v vsaki množini in plačuje po najvišjih dnevnih cenah firma:

J. KUŠLAN, KRANJ, Gorenjsko. 2089

Kuharica

želi mesta v kako župnišče. Vajena je vsega gospodinjkega dela in zna dobro kuhati. — Ponudbe sprejema uprava lista pod št. 2653.

Odtrgal se je te dni ob Savi v Medvodah zeleno pobarvan velik

ČOLN

Kdor ga najde, naj naznani proti nagradi v villi Jarc v Medvodah. 2676 (2)

Gobe-jurčke

tudi lisičke, parkelce, mavrohe, brezovke in druge užitne gobe kupi v vsaki množini

(10) **Sever & Urbanič** 2621 Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Prodajam

hišo z vrtom

Primožič Radovljica in hlevom

Divji kostanj in želod

kupuje po dnevnih cenah trvdka

Viktorija Panholcer Pražakova ulica 4, Ljubljana.

Nad 1.000.000 mojih 3590

ročnih šivalnih šil

v rabi! Praktično orodje za vsakogar za šivanje usnjenih predmetov, oprem, jermenov, čevljev, mehov, jader, vreč, plah. — Vaso za vojake. — Razprodajalcem popust. Cena kompl. šilu pri predplačilu K 450 in pri povzetju K 480, na bojišče le proti predplačilu. **P. E. Lachmann**, Dunaj IX., Mosergasse 3, odd. 116.

Paramente

cerkveno orodje, celotne cerkvene oprave itd.

dobavlja najcenejše

JOSIP VEND, specialna trgovina, Gabl ob Orlicih, Češko.

SPREJMEM

dobrega, zanesljivega, poštenega

HLAPCA

k dvema konjema. Vožnja lahka, plača po dogovoru. Nastop takoj.

Več pove **IVAN VIDMAR**, Črni vrh nad Idrijo. 2639

Stambilije vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.

Anton Černe graver in izdelovatelj kavčuk - stambilijev

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Sprejme se takoj poslovođa ali poslovođkinja

za restavracijo in kavarno. Zahteva se zmožnost slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, strokovna izobrazba, pridna in energična moč. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravnštvo lista pod »Poslovođa 2687«.

Naprodaj je lesen, s pločevino krit

salon

Naslov se poizve pri upravi lista pod št. 2675.

Tovarna na doželi 1500 energičnega moža kot

delavskega nadzornika

Sprejme se tudi vojni invalid. Ponudbe pod »nadzornik« 2673 na upravnštvo »Slovenca«.

Hiša

enonadstropna z vrtom in njivo v trgu Braslovče se prodaja iz proste roke. Polzve se pri **F. Lober**, nadučit. Braslovče. 2669

Kupim

kmetsko posestvo

na Gorenjskem ali Dolenjskem blizu železnice. — Pismene ponudbe se prosi na upravo lista pod »Posestvo«. 2691

Prodasta se dva visoka konja

vojaštva prosta.

Več se izve pri

županstvu št. Vid nad Ljubljano.

Proda se kočija

2677 (3) v Ljubljani, sv. Petra cesta 95.

Naprodaj je 200 do 400 m³

bukovih drv

v gozdu tričetrt ure od državne ceste, 2 uri od železniške postaje. Lepa lega. Ponudbe se prosi na upravo Slovenca pod »M. Z. 2691.

Mladenič, vojaščine prost, poštenih staršev, ki se je že dve leti in tri mesece učil krojaške obrti, ter moral radi vojskih razmer izstopiti iz pouka, želi zopet mesta kot

vajenec

pri kakem dobrem krojaškem mojstru. Naslov **Jurij Kastelic**, Deskova vas 18, pošta Stari trg pri Kočevju.

Poštna pomočnica

prakso se sprejme. Kje pove uprava Slovenca pod št. 2685.

Išče se v najem ali v zakup

posestvo s trgovino ali gostilno

(ali brez nje) v bližini Ljubljane ali Cella. Prevzame se tudi dobra majerija oz. gospodinjstvo. Naslov pove upravnštvo Slovenca pod št. 2684.

Nova 3 nadstropna hiša

na lepem kraju sredi mesta se prodaja. Resni reflektanti naj vložijo svoje naslove pod šifro središče na upravo tega lista.

Lep plemenski bik

brezast, 17 mesecev star, se prodaja radi pomanjkanja krme 2587 (3)

v **Stepanji vasi št. 50.**

Venci se hvaležno odklanjajo.

Brez posebnega obvestila.

Najgloblje žalosti potrji naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem pretužno vest, da je naša iskrenoljubljena, dobra sestra, gospodična

Marija Spoljarič

hišna posestnica

v petek dne 19. oktobra t. l. ob pol 10 uri dopoldne, po dolgi mučni bolezni, predvidena s sv. zakramenti za umirajočo, bogudano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v nedeljo dne 21. oktobra 1917. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti sv. Florjana ulica št. 37. na pokopališče k sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. V Ljubljani, dne 19. oktobra 1917.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod.

2695

Objava.

Tem potom se naznanja, da bo 25. oktobra 1917 ob 9 uri dop. pri zbiralnici konj (bolnici) št. 66 in 67 pri **Sv. Valburgi** pri **Smledniku**, postaja Medvode, javna dražbena prodaja

20 odstavljenih žrebet.

Kupnina se mora takoj plačati. Kupci se morajo izkazati s potrdilom pristojnega okrajnega glavarstva, da so res poljedelci in konjereji.

Kolekovino po lestvici II. in III. morajo kupci plačati iz svojega v gotovini.

C. in kr. zbiralnica konj (bolnica) št. 66 in 67.

Naslov za pisma:
Jos. Petelinc, Ljubljana
Sv. Petra nasip.

Zahtevajte slovenski cenik!

Naslov za pisma:
Jos. Petelinc, Ljubljana
Sv. Petra nasip.

Priporočamo edino najboljšo šivalno stroje tordke

JOS. PETELINC, Ljubljana

poleg frančiškanskega mostu, levo, tretja hiša ob vodi.

Največja in edina zaloga šivalnih strojev
vseh sistemov v poljubnih opremljenih za obrt in rodbino.

V zalogi igle, olje ter deli za razne sisteme.

Dostavitev strojev takoj!
Pouk v vezanju brezplačen!

Obvestilo.

Ker se je nekdo dovolil raztrositi na deželi neresnično vest, da sem opustil svojo trgovino z vegetabilijami, naznanjam, da slej kakor prej — uže 37. leto nepretrgoma — kupujem

suhe jedilne gobe

in sem, ker so gospodje Leuz, Kordin in Perdan umrli, sedaj najstarejši trgovec z gobami na Kranjskem. Plačujem gobe vedno vsaj toliko, kakor vsakdo drugi.

Obenem naznanjam, da imam že 14 let v najemu prejemanje sadice vseh **kostanjevih dreves**, rastočih ob javnih potih, drevoredih, na sejmišču in drugih mestnih nasadih v okrožju mestne občine ljubljanske in sem vsled objavljenega razglašala mestnega magistrata ljubljanskega z dne 9. oktobra 1917, št. 14290 edini pooblaščenec za prevzemanje

divjega kostanja in želoda

v okrožju mestne občine ljubljanske. Kupim vsako, tudi največjo, če tudi nad 100 vagonov znašajočo množino, in plačam za prvovrstno suho blago in sicer divji kostanj po K 80.— in želod po K 70.— za 100 kg, postavljeno v vagon na železnični postaji.

Kdor bi se branil kostanj in želod oddati, zapade prisilni oddaji tega sadice za znatno nižjo ceno. Vrh tega se kaznujejo prestopki vsled ministrske odredbe z dne 12. sept. 1917, št. 378 drž. zak. z denarno globo do K 20.000.—, oziroma z zaporom do 6 mesecev.

V. H. Rohrmann,

trgovec s gobami, kostanjem, žitom, želodom, raznimi medicinskimi zelišči, cvetjem, lubjem, koreninami itd. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 23.

Zamaške

nove in stare **kupi** vsako množino
tvrška **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
Ljubljanska industrija probkovih zamaškov.

Cunje,

kupuje: **E. Kotzbek, Kranj.**

2388

Vojna zapestna ura

natančno regul. in re-
pa. Nikel ali jeklo K
12—16—20—s radij-
sveštili. kazalščem K
18—20—K 24—vare-
brnem okviru K 18—
24—K 28—s radij-
sveštili. kazal. K 20—30—
s srebrna zapestna ura
na elasti. K 30—35—40—s kar. zlata zapestna ura
na elasti. K 100—K 120—K 140—s letno pismeno jam-
stvo. Pošilja po povzetju. Nikak riziko! Zamenjava do-
voljena ali denar nazaj.

Prva tovarna ur Jan Konrad

c. in kr. dvorni začetnik Brda st. 1553 (Česko.)

Na željo se vsakomur časovni pošlje moj glavni cenik.

Zaloge v Ljubljani:

A. Šarabon in Julius Elbert.

Vinski kamen,

suhe gobe, lubno, ried, vosek, sveže in suhe sadje, smrekove storže, sploh vse de-
želat in gozdne pridelke, kakor tudi vinske
sode in vse vrste praznih vreč kupi vsako
množino po najvišjih cenah veletrgovina
Anton Kolenc, Celje. 1854 (1)

Išče se

knjigovodkinja

s trgovsko predizobrazbo,

večja slovenskega in nemškega jezika
v govoru in pisavi ter slovenske ste-
nografije. Plača po dogovoru. Vstop
takoj. — Naslov se poizve pri upravi
lista pod št. 2657.

ČEVLI

»GLORIA« usnjati čevli s črnimi ali ruja-
vim telečjim usnjem, ross-, box- ali ševró
gornjimi deli s črnimi lesenimi podplati. —
Derby-čevli na zadrgo v lepi in trpežni
izvršitvi. — Cene za zasebnike: 2626 (4)
št. 27—35 za otroke K 23.75
» 36—40 » ženske » 31.40
» 41—46 » moške » 35.80

Materijal, delo in cene v smislu zakonitih
predpisov. Pri naročbi naj se navede štev.
velikosti ali dolžina noge. Pošilja po povzetju
zaloga »GLORIA«-čevljev

Jak. König, Dunaj III., Blütengasse 9.

POZOR

Približno 60 orolov mladozaraščenega
smre ovega gozda
z majhnim posestvom vred;

lepo posestvo s hišo
v prometnem trgu na Dolenjskem,

700 litrov pristnega, čistega **malinovega**
soka, — **tračna pila** 750 mm, — **di-**
namo za električno luč (10 luči) s ploščo,
— **miln** za koruzo drobiti, — 1 vagon
javorjevih desk 20 mm debelih, —
140 kg **politur-laka**, — 20 kg **sikativ-**
firneža, — nekaj rdeče in zelene **olj-**
nate barve je na prodaj. — Kje pove
upravnistvo »Slovenca« pod št. 2678. (5)

Najpopolnejše nadomestilo

ŠKROB (štirko)

da se brez pranja, brez škrob-
ljenja ter brez likanja lahko
očisti vsak ovratnik in manšete.
Dobiva se v vsaki trgovini.

Glavna zaloga pri tvrdki

Milan Hočevar

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 30.

Istotam dobivate krtače za
ribanje.

1917

Jubilejne ustanove.

2646

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko razpisuje za leto 1917:
a) osemnajst cesarja Frana Josipa ustanov (8 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle
obrtnike vojvodine Kranjske; b) štirinajst cesarja Frana Josipa ustanov (4 po 50 K in 10 po 20
kron) za uboge onemogle obrtnike in trgovce vojvodine Kranjske; c) pet cesarice Elizabete
ustanov po 40 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov ter d) pet cesarja Frana Josipa
ustanov po 20 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov in trgovcev.
Prošnje naj se pošljejo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani do 19. novembra 1917.
Priloži naj se jim od občinskega in župnijskega urada potrjeno dokazilo, da je prosilec obrt ali
trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog,
oziroma da je prositeljica onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

ŠKATLJE

za razpošiljanje
jajc in sadja!

Škatlje za pošne
in vojnopošne

pošiljalne vseh velikosti priporočila kartonaž. tovarna
I. Bonač sin, Ljubljana.

Kostanjev, hrastov in bukov les

kupi vsako množino franko vagon

Strojilna tovarna SAMSA & Co v Ljubljani.

Vpoštevajo se le pisemne ponudbe z navedbo cen.

136

Kranjska deželna podružnica

n. n. deželne življenjske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice
v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnimi
riziki, otroških doh., rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena
zavarovanja.

Javen zaved. Absolutna varnost. Nizke premije.

Prospekti zastoj in poštne prosto.

Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

1331

Tehnična pisarna

2780

za izvršitev vsakovrstnih načrtov in proračunov. Oblastveno konc. **začetna**
posredovalnica za nakup in prodajo zemljišč, gozdov in posestev.

VALENTIN ACCETTO

zapriseženi sodni izvedenec

v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Izvršujem na željo tudi privatne cenitve v mestu in na deželi. Pro-
dajalci in kupci naj se obrnejo na gori označeno posredovalnico. Pre-
vzemam tudi stavbinska dela in nadzorovanje. Tajnost zjamčena.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Edini slovenski zaved brez tujega kapitala je
Vzajemna zavarovalnica
proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana ::: Dunajska cesta št. 17.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne
izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom agražbe; 2. vse pre-
mično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enake;
3. vse poljske pridelke, žita in krmo; 4. zvonove proti prelomu;
5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge
kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor
tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od
katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1912. 673.356
kron 17 vin., so poskočile koncem leta 1913. na 735.147 kron
17 vin. Tedaj čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zaved,
tembolje bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila da ravnateljstvo, glavna poverje-
ništvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh tajah na-
stavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

1439

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

SELENBURGOVA ULICA ST. 1

IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE

FINANCIRA VOJAŠKE DOBAVE IN APROVIZACIJSKE KUPČIJE.

DAJE PREDUJME NA BLAGO. :: ESKOMPTIRA MENICE, FAKTURE IN TERJATVE.

POSPEŠUJE TRGOVINO, INDUSTRIJO TER UVOZ IN IZVOZ

VLOGE NA KNJIŽICE OBRESTUJE PO 4% :: VLOGE NA TEKOČI RAČUN PO DOGOVORU.

Konjak

Iz vin lastnega pridelka destilirani, pri slabostih vsled starosti in težkočah v želodcu že več stoletij sloveč kot krepičilo za ohranitev življenja. Razpošilja 12 let starega 4 poliliterske steklenice franko po pošti za 60 kron, mladega triletnega, čudovito učinkujočega kot bol lajšajoče vibrirno sredstvo pri trganju v udih, Francovo žganje, 4 poliliterske steklenice za 48 kron. Vino od 56 litrov naprej. Bell rizing in rdeči burgundec po K 460 liter.

Benedikt Hertl,

graščak, grad Goliče, Konjice, Stajer.

Nabirajte zelišča!

Dobava v oktobru.

Bratje Kunz

Dunaj XIX. Pokornygasse 7

plačajo za dobro posušene

jagodičeve liste	K 4—
robidove "	K 2—
malinove "	K 2—
česnjeve "	K 1-50
višnjeve "	K 1-50
grozdjčeve liste	K 2—
agresove "	K 2—
tresilke "	K 4—
trpotčeve "	K 2—
dressneve "	K 2—
lipove "	K 1-20
deljave (medene) liste	K 2—
poprve trte "	K 1-20
perne dušice "	K 3—
česnjeve listje "	K 1-20
šlak "	K 0-60
česminje "	K 0-80

za kilogram žetve 1917

Priloge za potrebe domovine!

DINAMO - žepna svetilka !!

Električna luč pritiskom roke, nikaka baterija, ne more odpovedati, dolgo let uporabljiva. S poteg-ljejem male rince se ja-me premikati dinamo, ki da električni tok za svetilko in naredi lepo belo luč. Cenejša kot vsaka druga žepna svetilka, ker odpade nadomeščanje baterij. Poljubno dolgo sveti brez prestanka. Cena komadu K 24.—. Pošilja z Dunaja proti vpslatvi zneska poleg K 1-50 za zavoj in poštino franko po celi Avstro-Ogrski in na bojno polje glavna zaloga

Max Bühnel, Dunaj, IV. Margarethenstr. 27/32

Ceniki proti vpslatvi K 1—, 2456

Veliko denarja zaslužite

trgovci, drogist, krčmarji itd. s prodajo najfinjšega, zdravju neškodljivega

„TABAKON-a“

ki je najboljša primes tabaku.

Puši se lahko tudi sam.

140 zavojčkov (prodajna cena 50 v) 50 K

140 " " " 1 K) 100 K

140 " " " 2 K) 200 K

Vse franko iz Prage po povzetju.

V. JAN, tovarnar, Praga.

Naslov za naročila: Rudolf Čotič, zastopnik, Vrhnika.

Zahtevajte cenik drugih predmetov!

2660

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rab. pomade, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških krepko pospešuje rast brade in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blesk in po-nost in jih varuje pred prezgodnjim os-venjem do najvišje starosti.

Lonček po 6, 10 in 15 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s pošttnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj, I. Kohlmarkt 11.

Ustanovljeno 1842. — Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Prodaja oljnatih barv, lakov, firneža, čopičev, barv za umetne in sobne slikarje, barv za zidovje, sploh vseh v najino stroko spadajočih predmetov v priznani najboljši kakovosti, pri točni in vestni postrežbi.

1914

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

VZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Konarski trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.343.40 kron. Doležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki predstavljajo jamstveno glavnice za 6.089.850 kron.

Samo pri meni

morete po visoki ceni prodati lepe, čiste, dobro posušene

gobe

Kupim vsako množino. Da prihranim stroške in pota, jih prevzamem na željo tudi na domu prodajalca, ako mi naznani svoj natančen naslov in pa množino posušenih gob. Obrnite se zaupno name, Nikomur ne bode žal.

FRANČIŠKA OPEKA, trgovka na Vrhniki.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo, sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zakladi znašajo okroglo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.